

महाराष्ट्र विधानपरिषद

तिसरे अधिवेशन, २०१८

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

गुरुवार, दिनांक २२ नोव्हेंबर, २०१८ / अग्रहायण १, १९४० (शके)

(१) आदिवासी विकास मंत्री	}	यांचे प्रभारी विभाग
(२) उद्योग, खनिकर्म मंत्री		
(३) ऊर्जा, नवीन व नवीकरणीय ऊर्जा,
राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री		
(४) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य मंत्री		
(५) सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग मंत्री		

प्रश्नांची एकूण संख्या - ६७

नागपूर विभागातील वसतिगृहातील रिक्त पदे भरण्याबाबत

- (१) * ४४१११ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्यात विशेषतः नागपूर विभागातील सामाजिक न्याय विभागाच्या जास्त क्षमतेच्या वसतिगृहाचा भार सांभाळण्याकरीता जिल्हा सहाय्यक आयुक्त कार्यालयांतर्गत ६ गृह प्रमुखाची पदे मंजूर असून सुध्दा सर्व पदे रिक्त असल्याचे दिनांक १६ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर वसतिगृहातील गृह प्रमुखाचे रिक्त पद भरण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) नागपूर विभागातील सामाजिक न्याय विभागाच्या जास्त क्षमतेच्या वसतिगृहांकरीता गृहप्रमुखांच्या मंजूर ६ पदांपैकी २ पदे भरण्यात आलेली असून उर्वरित रिक्त पदांचा अतिरिक्त कार्यभार अन्य अधिकाऱ्यांकडे सोपविण्यात आलेला आहे.

(२) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागातील गृहप्रमुख, गट-ब संवर्गात एकूण ३८ पदे मंजूर असून, त्यापैकी सरळसेवा व पदोन्नतीने प्रत्येकी १९ पदे येतात.

मा.उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशानुसार सामान्य प्रशासन विभागाने दिनांक २९/१२/२०१७ च्या परिपत्रकान्वये पदोन्नती कोट्यातील फक्त खुल्या प्रवर्गातील पदे भरण्यास मान्यता दिलेली आहे. त्यानुषंगाने गृहप्रमुख संवर्गातील पदोन्नती कोट्यातील ८ पदे शासन आदेश, दिनांक २३/१०/२०१८ अन्वये भरण्यात आलेली असून, त्यापैकी २ उमेदवारांना नागपूर विभागातील पदांवर पदस्थापना देण्यात आलेली आहे. गृहप्रमुख संवर्गातील सरळसेवा कोट्यातील रिक्त असलेली सर्व १९ पदे भरण्यास मान्यता देण्याचा प्रस्ताव सामान्य प्रशासन विभागास सादर करण्यात आलेला आहे. सामान्य प्रशासन विभागाच्या मान्यतेनंतर सदर पदांचे मागणीपत्र महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगास पाठविण्यात येईल.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मराठा समाजास आरक्षण देण्याबाबत

(२) * ४३९९९ श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.जनार्दन चांदूरकर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.विक्रम काळे, श्री.अनिल भोसले, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४१२३२ ला दिनांक १० जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मराठा समाजाच्या आरक्षणाबाबत गेल्या अनेक वर्षांपासून प्रलंबित असलेल्या प्रश्नावर सकारात्मक निर्णय व्हावा यासाठी माहे जुलै-ऑगस्ट, २०१८ या महिन्यांमध्ये हिंगोलीसह राज्याच्या विविध भागात मराठा समाजामार्फत आंदोलने करण्यात आली असता सदर आंदोलनास हिंसक वळण लागले, त्यावेळी पोलिसांनी काही ठिकाणी आंदोलकांवर गोळीबार केला, राज्यातील विविध भागात या मागणीच्या पूर्ततेसाठी अनेकांनी आत्महत्या केल्या व दिनांक ९ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास राज्यात बंद पुकारण्यात येऊन शासनाचे लक्ष वेधले तसेच अनेक निष्पाप आंदोलकांवर पोलिसांनी गुन्हे दाखल केले असून पोलिसांच्या या कृत्याविरोधात लोकप्रतिनिधी व सर्व पक्षांचे पदाधिकारी यांच्या शिष्टमंडळाने पोलीस अधीक्षकांची भेट घेऊन गुन्हे मागे घेण्याची मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्याच्या मुख्यमंत्र्यांनी माहे नोव्हेंबर, २०१८ अखेर सर्व वैधानिक कार्यवाही पूर्ण करून मराठा समाजाला आरक्षण देण्याबाबतचा निर्णय घेण्यात येईल अशा प्रकारचे जाहीर आश्वासन दिले आहे, या समाजाच्या विकासासाठी त्यांना आरक्षण देणे गरजेचे असल्याने त्याकरीता राज्य मागास प्रवर्ग आयोगाने राज्यभरातील तब्बल ४५ हजार मराठा कुटुंबाचे सर्वेक्षण केले असून आयोग दिनांक १५ नोव्हेंबर, २०१८ पर्यंत अंतिम अहवाल सादर करेल अशी माहिती शासनाने मा.उच्च न्यायालयात दिली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मराठा आरक्षण आंदोलनात मरण पावलेल्या ३६ जणांच्या कुटुंबियांना शासनाने कोणतीही मदत केली नसणे, तसेच या आंदोलनातील सहभागी झालेल्या कार्यकर्त्यांवरील गुन्हे मागे घेण्याचे आश्वासन मा.मुख्यमंत्री यांनी एका सर्वपक्षीय बैठकीत दिले असून आश्वासनानुसार एकाही कार्यकर्त्यांवरील गुन्हा मागे घेण्यात आलेला नसल्याने मराठा समाजातील कार्यकर्त्यांमध्ये असंतोषाची भावना निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही करण्यात आली वा येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) होय.

मराठा समाजाच्या आरक्षणाबाबत जुलै-ऑगस्ट, २०१८ दरम्यान झालेल्या आंदोलनावेळी ज्या ठिकाणी आंदोलनास हिंसक वळण लागले त्याठिकाणी कायदा व सुव्यवस्था अबाधित राखण्यासाठी पोलिसांकडून कायदेशीर कार्यवाही करण्यात आली आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

मराठा आरक्षणासंदर्भात राज्य मागासवर्ग आयोगाने राज्यभरातील सुमारे ४३६२९ मराठा कुटुंबाचे सर्वेक्षण केले आहे.

(३) मराठा आंदोलनात मरण पावलेल्या आंदोलकांच्या कुटुंबियांना मदतीबाबतची कार्यवाही करण्यात येत आहे. मराठा आंदोलनातील आंदोलकांवरील गुन्हे मागे घेण्याबाबत शासन निर्णय दि.२६/१०/२०१८ अन्वये निर्गमित केलेल्या आदेशास अनुसरून अपर पोलीस महासंचालक (का. व सु.) यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत समितीकडून पुढील कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) मराठा समाजाचे आरक्षण आंदोलन संबंधी निष्पाप आंदोलकांवर पोलिसांनी दाखल केलेले गुन्हे मागे घेणेबाबत लोकप्रतिनिधींनी दिलेल्या निवेदनावरून चौकशी करण्यात आली आहे. आंदोलनामध्ये निष्पाप आंदोलकांवर गुन्हे दाखल असल्याबाबत दिसून आले नाही. दाखल गुन्ह्यातील आरोपीविरुद्ध सहभागाचा पुरावा असल्यामुळे अटक करण्यात आली आहे. ज्या आरोपीविरुद्ध पुरावा आढळून आला नाही त्यांना गुन्ह्यात अटक करण्यात आलेली नाही. मराठा आंदोलनातील आंदोलकांवरील गुन्हे मागे घेण्याबाबत शासन निर्णय दि. २६/१०/२०१८ अन्वये कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**जैतापूर अणुऊर्जा प्रकल्प (जि.रत्नागिरी) कायमस्वरूपी
बंद करण्याबाबत**

(३) * ४४५७१ आर्कि.अनंत गाडगीळ : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४३०३६ ला दिनांक १७ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) कोकणातील पर्यावरणाला मोठा धोका निर्माण करणाऱ्या रत्नागिरी जिल्ह्यातील जैतापूर अणुऊर्जा प्रकल्प कायमचा हटवण्याची मागणी स्थानिक जनतेकडून करण्यात येत आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, जैतापूर अणुऊर्जा प्रकल्पाला कोकणातील जनतेचा विरोध लक्षात घेता सदरहू प्रकल्प सुरु करण्याबाबत शासनाची भूमिका काय आहे व त्यानुसार शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) सदर प्रकल्पाच्या विरोधात वेळोवेळी आंदोलने झाली आहेत.

(२) सदरचा प्रकल्प केंद्र शासनाच्या अणुऊर्जा विभागाच्या अखत्यारीतील न्युक्लियर पॉवर कॉर्पोरेशन ऑफ इंडियामार्फत उभारण्यात येत आहे. या प्रकल्पास राज्य शासनाची पूरक/सहाय्यकारी भूमिका असून प्रकल्पाकरीता भूसंपादनाचे काम पूर्ण झाले आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात आश्रमशाळा चालविण्यात येणाऱ्या संस्थांच्या
इमारतीचे भाडे पूर्वीप्रमाणे सुरु ठेवण्याबाबत**

(४) * ४५२०३ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.विक्रम काळे, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात आश्रमशाळा चालविण्यात येणाऱ्या संस्थांच्या इमारतींना सार्वजनिक बांधकाम विभागाने ठरवून दिलेल्या रकमेची ७५ टक्के भाडे पूर्वीप्रमाणे सुरु करण्याची मागणी येथील व्यवस्थापनाने संबंधित विभागाकडे केली असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, चंद्रपूर जिल्ह्यात राजुरा, गोंडपिपरी, चंद्रपूर, कोरपना, गडचांदूर, सिंदेवाही, मूल व जिवती या तालुक्यातील आदिवासी प्रकल्प कार्यालयांतर्गत एकूण १९ वसतिगृहे सुरु असून त्यापैकी १६ वसतिगृहे भाड्याच्या इमारतीत सुरु असल्याने अपून्या जागे अभावी मुलाची गैरसोय होत असल्याचे दिनांक १० सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले असून सदर वसतिगृहाना स्वतःच्या इमारती करीता जागा उपलब्ध व निधीची तरतूद करण्यात येणार आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) आदिवासी विकास विभागातील स्वयंसेवी संस्थांमार्फत चालविण्यात येणाऱ्या अनुदानित आश्रमशाळांना सार्वजनिक बांधकाम विभागाने ठरवून दिलेल्या रकमेच्या ७५ टक्के इतके इमारत भाडे अदा करण्यात येते.

(२) व (३) चंद्रपूर जिल्ह्यात आदिवासी शासकीय मुला-मुलींची एकूण २९ वसतिगृहे कार्यरत असून त्यापैकी १९ वसतिगृहे चंद्रपूर प्रकल्प कार्यालयांतर्गत कार्यरत आहेत. सदर १९ वसतिगृहांपैकी ७ वसतिगृहे शासकीय इमारतीत कार्यरत आहेत आणि १२ वसतिगृहे भाड्याच्या इमारतीत कार्यरत आहेत.

उपरोक्त १२ वसतिगृहांपैकी राजुरा येथील मुलींचे वसतिगृह व गडचांदूर येथील मुला-मुलींचे वसतिगृह अशा एकूण ३ वसतिगृहांच्या इमारतींचे बांधकाम पूर्ण झाले असून हस्तांतरणाची कार्यवाही सुरु आहे. तसेच सिंदेवाही येथील मुला-मुलींचे वसतिगृह या दोन्ही वसतिगृहांचे बांधकाम पुढील दोन महिन्यात पूर्ण होण्याची शक्यता आहे. तर २ वसतिगृहांकरीता जमीन प्राप्त असून दोन्ही वसतिगृहांची इमारत बांधकामाची अंदाजपत्रके प्रशासकीय मान्यतेसाठी शासनास प्राप्त झाली असून त्यावर पुढील कार्यवाही सुरु आहे. एकूण ४ वसतिगृहांना जमीन अप्राप्त असून जमीन प्राप्त करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील जात पडताळणी समित्यांची
अध्यक्ष पदे रिक्त असल्याबाबत**

(५) * ४४१४५ श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.प्रविण दरेकर, अॅड.अनिल परब, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.विक्रम काळे, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.हेमंत टकले, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.विलास पोतनीस, श्री.खवाजा बेग, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जातीच्या दाखल्याची पडताळणी करणाऱ्या राज्यातील ३६ पैकी तब्बल १८ जिल्हास्तरीय समित्यांचे अध्यक्षपद व सदस्य सचिव पदही रिक्त असल्यामुळे पडताळणीची प्रक्रिया थांबविण्यात आली असून त्याचा त्रास विद्यार्थी, नोकरदार आणि लोकप्रतिनिधीना होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन २०१६ मध्ये औरंगाबाद खंडपीठात दाखल झालेल्या याचिकेवरील सुनावणीनंतर रिक्त असलेली १९० पदे तात्काळ भरावीत असे आदेशही देण्यात आलेले असताना आजमितीस त्यांची शासनाकडून अंमलबजावणी झालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उच्च शिक्षण व शासकीय नोकरीसाठी जात प्रमाणपत्र सक्तीचे असून त्याची पडताळणी आवश्यक असते, राज्याच्या सेवा हमी कायद्यानुसार तीन महिन्यांच्या आत जात पडताळणी करणे बंधनकारक असल्याने राज्यात स्थापन करण्यात आलेल्या जात पडताळणी समित्यांच्या वेळकाढू धोरणामुळे अनेक विद्यार्थ्यांचे तसेच बेरोजगारांचे नुकसान होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, राज्यातील जात पडताळणी समितीवरील सर्व रिक्त पदे भरून जात पडताळणी समितीची प्रक्रिया सुलभ करण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१), (२), (३) व (४) हे खरे नाही.

राज्यातील ३६ जिल्हा जात प्रमाणपत्र पडताळणी समित्यांपैकी १८ समित्यांच्या अध्यक्ष पदावर नियमित अधिकारी कार्यरत आहेत.

सदस्य सचिवांच्या ३३ पदांवर नियमित अधिकारी कार्यरत असून ३ पदे रिक्त आहेत.

सदस्यांची २९ पदे भरली असून ७ पदे रिक्त आहेत. तर गट क संवर्गातील पदावर समाजकल्याण आयुक्तालयाने नियमित कर्मचारी उपलब्ध करून दिले असून बार्टी या संस्थेमार्फत समित्यांना बाह्यस्त्रोताद्वारे अतिरिक्त कर्मचारी उपलब्ध करून देण्यात आले आहेत.

अध्यक्षांच्या रिक्त पदावर पदोन्नतीने अधिकाऱ्यांची नियुक्ती करण्याची कार्यवाही महसूल व वन विभागामार्फत करण्यात येते. तसेच, अध्यक्षांची उर्वरित रिक्त पदे भरण्याच्या अनुषंगाने सामान्य प्रशासन विभागामार्फत अध्यक्षांच्या पदांच्या समकक्ष पदावरील अधिकाऱ्यांकडून इच्छुकता मागविण्यात आलेली आहे. त्याद्वारे अधिकारी उपलब्ध झाल्यानंतर सदर पदांवर प्राधान्याने अधिकाऱ्यांची नियुक्ती करण्यात येईल.

समित्यांच्या सदस्यांच्या ७ रिक्त पदांवर पदोन्नतीने अधिकाऱ्यांची नियुक्ती करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

सदस्य सचिवांची तथा सहायक आयुक्त समाजकल्याण संवर्गाची रिक्त पदे सरळसेवेने भरण्याच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगास मागणीपत्र पाठविण्यात आले असून त्यांच्याकडून उमेदवारांची शिफारस प्राप्त झाल्यानंतर सदस्य सचिवांच्या पदावर प्राधान्याने अधिकाऱ्यांची नियुक्ती करण्यात येईल.

सद्यःस्थितीत अध्यक्षांच्या रिक्त असलेल्या पदांचा अतिरिक्त कार्यभार अन्य अधिकाऱ्यांकडे सोपविण्यात आला असून समित्यांचे कामकाज सुरळीत सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सेकंडरी स्कूल्स एम्प्लॉईज को-ऑप. क्रेडिट सोसायटी लि., मुंबई मधील
गैरव्यवहार, अनियमितता व बेकायदेशीर भरतीच्या चौकशीबाबत**

(६) * ४४०१५ श्री.कपिल पाटील : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सेकंडरी स्कूल्स एम्प्लॉईज को-ऑप. क्रेडिट सोसायटी लिमिटेड, मुंबई मधील गैरव्यवहार, अनियमितता व बेकायदेशीर भरती याबाबत संस्थेचे संचालक सर्वश्री सुभाष मोरे, जालिंदर सरोदे आणि संजय पाटील यांनी सहकार आयुक्तांकडे नियम ८३ व ८८ अन्वये चौकशीची व कारवाईची मागणी केली होती, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर चौकशी व कारवाईची सद्यःस्थिती काय आहे,
- (३) असल्यास, मा.सहकार मंत्र्यांच्या आदेशानंतरही बेकायदेशीर भरती सुरु असल्याचे आढळून आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, याबाबतची जबाबदारी निश्चित करून संचालकांवर नियम ८३ व ८८ अन्वये कठोर कारवाई करण्याबाबत शासनाने विचार केला आहे काय,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) होय.

(२) व (३) सदर पतसंस्थेमधील गैरव्यवहार, अनियमितता आणि बेकायदेशीर भरती इ. बाबत संस्थेच्या संचालकांनी केलेल्या तक्रारीच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम ८१ अन्वये चाचणी लेखापरिक्षण करणेसाठी श्री.आर.एस. शिर्के, सहनिबंधक, सहकारी संस्था (लेखापरिक्षण) यांची दिनांक २०/१०/२०१८ रोजीच्या आदेशान्वये नियुक्ती करण्यात आली आहे. याशिवाय मा.आ.श्री.कपिल पाटील यांनी संस्थेबाबत दाखल केलेल्या तक्रार अर्जातील मुद्द्यांच्या अनुषंगाने सखोल मुद्देनिहाय चौकशी करून अहवाल सादर करणेबाबत विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, मुंबई यांना दिनांक २३/१०/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये कळविण्यात आले आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**ग्रामोद्धार विद्याप्रसारक शिक्षण संस्था, उखळी (ता.हिंंगणा,
जि.नागपूर) संस्थेची मान्यता रद्द करणेबाबत**

(७) * ४४७८८ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ग्रामोद्धार विद्याप्रसारक शिक्षण संस्था, उखळी (ता.हिंंगणा, जि.नागपूर) या संस्थेचे सचिव, श्रीकृष्ण मते यांनी आपल्या मुलाचे जन्म तारखेचे खोटे प्रमाणपत्र तयार करून आदिवासी आश्रमशाळेत तो अपात्र असतानाही त्यांची आश्रमशाळेत लिपिक पदावर नियुक्ती केली तसेच या संस्थेने बोगस विद्यार्थी दाखवून शासनाचे अनुदान घेतले आहे, हे खरे आहे काय.

(२) असल्यास, या संस्थेच्या सचिवानी शाळेत विद्यार्थी नसतानाही बोगस विद्यार्थी दाखवून शासनाची ४४ लाख ९९ हजार ६१३ रूपयांची फसवणूक केली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने संस्थाचालकावर गुन्हा दाखल करून फसवणूक केलेली रक्कम वसूल करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) असल्यास, संस्थेची मान्यता रद्द करण्यात येणार आहे काय तसेच संस्थेच्या सचिवांच्या मुलावर गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे काय,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) होय, हे खरे आहे.

सदर प्रकरणी अॅन्टी करप्शन ब्युरो, नागपूर यांनी चौकशी केली असून त्यामध्ये तथ्य आढळून आले आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

सदर प्रकरणी अॅन्टी करप्शन ब्युरो, नागपूर यांनी चौकशी केली असून त्यामध्ये तथ्य असल्याचे आढळून आले आहे.

(३) पोलीस निरीक्षक, अॅन्टी करप्शन ब्युरो, नागपूर यांनी दिनांक २६/०६/२०१८ रोजी प्रस्तुत प्रकरणी पोलीस स्टेशन हिंंगणा, नागपूर येथे अपराध क्र. १२५/२०१८ कलम १३(१)(क)(ड) सहकलम १३ (२) लाचलूचपत

प्रतिबंधक कायदा तसेच कलम ४२०, ४६८, ४७१, ३४ भा.दं.वि. अन्वये गुन्हा दाखल केला आहे.

(४) संस्थेचे सचिव श्री.श्रीकृष्ण मते यांचा मुलगा श्री.मुकेश मते, कनिष्ठ लिपिक यांच्यावर पोलीस निरीक्षक, अँन्टी करप्शन ब्युरो, नागपूर यांनी दिनांक २६/०६/२०१८ रोजी पोलीस स्टेशन हिंगणा, नागपूर येथे गुन्हा दाखल केलेला आहे.

वरील सर्व बाबी लक्षात घेऊन आश्रमशाळा संहिता नियम क्र. २.१५ व २.२२ नुसार या आश्रमशाळेची मान्यता रद्द करण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील तूर व हरभरा खरेदीची रक्कम
शेतकऱ्यांना अदा करण्याबाबत**

(८) * ४४०१३ श्री.प्रकाश गजभिये, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४२२९२ ला दिनांक १० जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील शेतकऱ्यांनी पिकविलेल्या तूर व हरभरा उत्पादनाला किमान आधारभूत किंमत मिळावी या उद्देशाने शासनाच्यावतीने हमीभाव केंद्रावर खरेदी केलेल्या तूर व हरभराच्या हमीभावाची तब्बल १६३ कोटी रुपये रक्कम शेतकऱ्यांना मिळाली नसल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यवतमाळ जिल्ह्यात तूर व हरभरा या पिकाचे तब्बल तीस कोटीचे चुकारे शेतकऱ्यांना दिले नसुन थकित चुकारे शेतकऱ्यांना कधीपर्यंत वाटप करण्यात येणार आहेत,

(३) असल्यास, शासनाच्यावतीने तूर व हरभऱ्याचा शेवटचा दाणा खरेदी होईपर्यंत खरेदी केंद्रे सुरू राहणार असल्याचा दावा करण्यात आला मात्र राज्यात बरीच केंद्रे बंद झाल्याने शेतकऱ्यांना तूर व हरभरा बाजारात कमी भावात विकावा लागल्यामुळे शेतकऱ्यांचे अतोनात नुकसान झालेले आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, ऑनलाईन प्रक्रियेचा घोळ यामुळे जिल्ह्यातील तूर व हरभरा उत्पादक शेतकरी आर्थिक संकटात सापडले असून चार ते पाच महिने उलटूनही तूर व हरभरा पिकाचे चुकारे न देण्याचे कारण काय,
- (५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, तसेच संबंधित शेतकऱ्यांना तूर व हरभऱ्याची थकित रक्कम न देणाऱ्या शासकीय अधिकारी/कर्मचारी तसेच नाफेडचे अधिकारी यांच्यावर काय कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) होय.

- (२) यवतमाळ जिल्ह्यामध्ये तूर व हरभरा खरेदीची अनुक्रमे रुपये ११७.६० कोटी व रुपये २५ कोटी रक्कम शेतकऱ्यांना वितरीत केलेली आहे. उर्वरित तुरीचे रुपये २० लाख व हरभऱ्याचे रुपये ८ लाख देण्याची कार्यवाही सुरु आहे.
- (३) राज्यात हमीभावाने तूर खरेदीची अंतिम तारीख दिनांक २४/४/२०१८ पर्यंत होती. नोंदणी केलेल्या शेतकऱ्यांची तूर व हरभरा यांची खरेदी व्हावी यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनास केलेल्या विनंतीच्या अनुषंगाने तूर खरेदीची मुदत दिनांक १५/५/२०१८ पर्यंत वाढविण्यात आली होती. ज्या शेतकऱ्यांनी NeML पोर्टलवर नोंदणी केली आहे, परंतु त्यांची तूर खरेदी झालेली नाही, अशा शेतकऱ्यांना अर्थसहाय्य मिळण्याकरीता शासनाने दिनांक १९/०६/२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये रुपये १०००/- प्रतिक्विंटल अर्थसहाय्य देण्याबाबतचा निर्णय निर्गमित करण्यात आला आहे.

तसेच हरभरा खरेदीची अंतिम दिनांक २९/५/२०१८ पर्यंत होती, ती दिनांक १३/६/२०१८ पर्यंत वाढविण्यात आली होती. ज्या शेतकऱ्यांनी NeML पोर्टलवर नोंदणी केली आहे, परंतु त्यांची हरभरा खरेदी झालेली नाही, अशा शेतकऱ्यांना अर्थसहाय्य मिळण्याकरीता शासनाने दिनांक ०१/११/२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये रुपये १०००/- प्रतिक्विंटल अर्थसहाय्य देण्याबाबतचा निर्णय निर्गमित करण्यात आला आहे.

(४) व (५) हमीभावाने खरेदीसाठी नोंदणी केलेल्या NeML पोर्टलवरील तांत्रिक बिघाडामुळे शेतकऱ्यांकडून खरेदी केलेल्या शेतमालाच्या नोंदी करणे प्रलंबित होते, यासाठी केंद्र शासनाची मान्यता घेऊन प्रलंबित शेतमालाच्या नोंदी करण्यात आल्या असून, शेतकऱ्यांना निधी वितरीत करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सूर्यमाळ आश्रमशाळेच्या (ता.मोखाडा, जि.पालघर) इमारतीचे
बांधकाम निकृष्ट दर्जाचे झाल्याबाबत**

(९) * ४५४०८ श्री.रविंद्र फाटक, अॅड.अनिल परब, श्री.बाळाराम पाटील, श्रीमती विद्या चव्हाण : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सूर्यमाळ आश्रमशाळेच्या (ता.मोखाडा, जि.पालघर) इमारतीचे बांधकाम निकृष्ट दर्जाचे झाल्याने संपूर्ण इमारतीचे बांधकाम पाडण्यात आल्याचे माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सूर्यमाळ येथील नवीनच बांधलेल्या आश्रमशाळेची अत्यंत दुरवस्था होऊन पत्रे फुटून त्यातून पाणी गळणे, शाळेतील फरशीवर पाणी साचणे, खराब गाद्या, फाटलेल्या ट्रंका, भिंतीही ओल्या असल्याने आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांना अत्यंत खराब अवस्थेत रहावे लागत असून सदरहु आश्रमशाळेचे बांधकाम ठेकेदारांने सन २०१३ मध्ये सुरु करुनही इमारतीचे काम पूर्ण झालेले नाही, तसेच सदरहु आश्रमशाळेच्या बांधकामाचा खर्च अंदाजपत्रकापेक्षा जादा झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, आश्रमशाळेच्या इमारतीचे बांधकाम पूर्ण न झाल्याने आदिवासी मुलांची हेळसांड होत असल्याने लोकप्रतिनिधींनी दिनांक २४ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य यांस निवेदन दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व संबंधित दोषींवर कारवाई करून तात्काळ बांधकाम पूर्ण करण्याबाबत काय कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) होय, हे अंशतः खरे आहे.

शासकीय आश्रमशाळा, सूर्यमाळ येथील शालेय इमारत व वसतिगृहाचे बांधकामाचे स्ट्रक्चरल ऑडीट करण्यात आले असता त्यामध्ये शालेय इमारतीचे बांधकाम चांगल्या दर्जाचे झाल्याचे दिसून आले व वसतिगृहाचे बांधकाम योग्य दर्जाचे नसल्याचे स्ट्रक्चरल ऑडीटमध्ये दिसून आले होते. त्यामुळे संबंधित कंत्राटदाराच्या स्वखर्चाने निकृष्ट दर्जाचे असलेले वसतिगृहाचे बांधकाम पाडून नव्याने बांधकाम सुरू करण्यात आले. सद्यःस्थितीत सदरील वसतिगृहाचे पायाचे काम हे प्रगतिपथावर असून माहे डिसेंबर, २०१८ पर्यंत शालेय इमारतीचे बांधकाम पूर्ण करून देण्याचे नियोजन आहे.

(२) होय, हे अंशतः खरे आहे.

शालेय व्यवस्थापन समितीला मिळालेल्या रुपये ५.०० लक्ष निधीतून व बांधकाम व्यवस्थापन कक्षाकडून सदर शाळेची दुरुस्ती करण्यात आली आहे. सूर्यमाळ भागात पावसाळ्यामुळे ०४ महिने कामाची प्रगती राखता येत नाही. माहे डिसेंबर, २०१८ पर्यंत शालेय इमारतीचे बांधकाम पूर्ण करण्याचे व वसतिगृहाचे बांधकाम मार्च, २०१९ पावेतो पूर्ण करण्याचे कंत्राटदाराने लेखी प्रतिज्ञापत्राद्वारे मान्य केले आहे. प्रशासकीय मान्यता मिळाल्याची दरसूची व तांत्रिक मान्यता मिळाल्याची दरसूचीमध्ये होणारी वाढ, भाववाढ, बांधकाम करण्याची जागा तीव्र उताराची असल्याने कामाचे खोदकाम जास्त करावे लागले, तसेच संरचना मधील स्टीलची वाढ झाल्याने व स्वीकृत निविदा ७.४० टक्के अधिक दराची असल्याने कामाचा खर्च मूळ अंदाजपत्रकापेक्षा जास्त झाला.

(३) होय, हे खरे आहे.

(४) निकृष्ट बांधकामाबाबत संबंधित आधिकारी/कर्मचारी यांच्याविरुद्ध विभागीय चौकशी सुरु करून F.I.R. नोंद करणे तसेच संबंधित ठेकेदार यांच्याविरुद्ध F.I.R. नोंद करून काळ्या यादीत टाकण्याची कार्यवाही करण्याबाबत विभागामार्फत सार्वजनिक बांधकाम विभागास कळविण्यात आले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

दहेगांव (जि.वर्धा) येथील शेतीपंपाना व घरगुती विद्युत उपकरणांना योग्यरित्या वीज पुरवठा करण्याबाबत

(१०) * ४४३८३ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार :

सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) दहेगांव (जि.वर्धा) येथील शेतकऱ्यांच्या शेती पंपाना व घरगुती विद्युत उपकरणांना योग्यरित्या वीज पुरवठा केळझर वीज वितरण कंपनी कार्यालयाकडून होत नसल्यामुळे दहेगांव येथील नागरीकांनी व शेतकऱ्यांनी वीज वितरण कंपनी कार्यालयावर दिनांक १५ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास धडक मोर्चा काढल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, केळझर येथील वीज भरणा केंद्रातील वीज देयक भरण्यासाठी गेलेल्या ग्राहकांना देण्यात आलेल्या विद्युत देयकामधील मूळ रक्कम व देयक भरणा केंद्राच्या संगणकावर दर्शविलेली रक्कम यात तफावत असल्याने देयक संगणक स्विकारायला अडचण निर्माण होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले तसेच योग्य विद्युत पुरवठा होण्याच्यादृष्टीने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे आहे.

(२) महावितरण कंपनीमार्फत नवीन केंद्रीय वीज देयक प्रणाली दिनांक ०१/०८/२०१८ पासून कार्यान्वित करण्यात आली आहे. या संगणीकृत प्रणालीत निर्माण झालेल्या दोष निवारणासाठी दिनांक ०८/०९/२०१८ ते दिनांक ११/०९/२०१८ दरम्यान दुरुस्ती करण्याचे काम हाती घेण्यात आले होते. त्यामुळे सदर कालावधीत केळझर येथील बुलढाणा अर्बन को-ऑपरेटिव्ह बँक येथे सुध्दा ऑनलाईन विद्युत देयक स्विकारण्याच्या कामात काही अडचणी निर्माण झाल्या होत्या.

(३) महावितरणामार्फत तपासणी करण्यात आली असून महावितरणच्या ऑनलाईन संगणकीय प्रणाली दुरुस्तीचे काम पूर्ण होताच बुलढाणा अर्बन को-ऑप बँक येथे वीज ग्राहकांच्या देयकांची योग्य रक्कम स्विकारणे सुरु झाले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पुसद तालुक्यात (जि.यवतमाळ) मुलींचे व मुलांचे
वसतिगृह बांधण्याबाबत**

(११) * ४४२५५ डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३८८६२ ला दिनांक ५ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुसद तालुक्यात (जि.यवतमाळ) येथे गेल्या ३० वर्षांपासून मुलींचे व १५ वर्षांपासून मुलांचे वसतिगृह हे खाजगी इमारतीत भाडे तत्वावर सुरु असल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या पहिल्या सप्ताहात निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पुसद येथे उपलब्ध असलेल्या जागी प्रस्ताव मागवून वसतिगृहासाठी व इंग्रजी माध्यम आश्रमशाळेकरीता अत्यावश्यक असलेली जागा देण्याची मागणी जिल्हाधिकारी, यवतमाळ यांना निवेदन देऊन नागरिकांनी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्यात सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागांतर्गत चालविल्या जाणाऱ्या शासकीय वसतिगृहापैकी ५० टक्के वसतिगृह भाड्याच्या इमारतीत सुरु असून सदर वसतिगृहाकरीता इमारत भाड्यापोटी लाखो रूपये खर्च केले जात असल्याने शासन वसतिगृहाकरीता स्वतःच्या इमारती उभारणार आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार पुसद तालुक्यात येथे मुलींचे व मुलांचे वसतिगृह तसेच इंग्रजी माध्यम आश्रमशाळा बांधण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) होय, अंशतः खरे आहे.

(२) नाही.

(३) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागांतर्गत राज्यात एकूण ४३५ शासकीय वसतिगृह कार्यान्वित असून त्यापैकी २३५ वसतिगृहे शासकीय इमारतीमध्ये सुरु आहे. उर्वरीत २०० वसतिगृहे भाडे तत्वावरील इमारतीमध्ये कार्यरत आहेत. त्यापैकी १०४ वसतिगृहांकरीता जागा उपलब्ध झाली असून त्यापैकी ३६ वसतिगृहांचे बांधकाम प्रगतीपथावर आहे. उर्वरीत ९६ वसतिगृहांकरीता जागा उपलब्ध करून घेणेबाबत कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्याचे औद्योगिक धोरण जाहीर करण्याबाबत

(१२) * ४४०५५ श्री.किरण पावसकर, श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.सतेज ऊर्फ बंटी पाटील : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्याच्या उद्योग वाढीकरीता रोजगार निर्मितीसाठी औद्योगिक धोरण जाहीर केले जात असून त्या औद्योगिक धोरणाचा कालावधी दिनांक ३१ मार्च, २०१८ रोजी संपुष्टात आला असतानाही सहा महिने धोरणास मुदतवाढ देण्यात आली तसेच औद्योगिक धोरणावर विचारमंथन सुरु असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्याचे पुढील औद्योगिक धोरण किती कालावधीमध्ये जाहीर होणार आहे व त्याची रूपरेषा कशा स्वरूपाची आहे तसेच राज्याच्या औद्योगिक प्रगतीकरीता कोणत्या बाबीवर भर देण्यात येणार आहे,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) औद्योगिक धोरण-२०१३ ला शासन निर्णय क्र. मऔधो-२०१७/प्र.क्र.२२९/उद्योग-२, दिनांक १४/०२/०१८ अन्वये दिनांक ३०/०९/२०१८ पर्यंत अथवा नवीन धोरण अस्तित्वात येईपर्यंत मुदतवाढ घेण्यात आली आहे. तसेच नवीन औद्योगिक धोरण-२०१८ तयार करण्याच्या अनुषंगाने कार्यवाही सुरु आहे.

(२) नवीन औद्योगिक धोरण-२०१८ च्या बाबी संदर्भात मे.ई अॅण्ड वाय या सल्लागार संस्थेची नेमणूक शासनाच्या मान्यतेने करण्यात आली आहे तसेच नवीन धोरण तयार करण्याकरीता राज्यातील सर्व महसूली विभागनिहाय पातळीवर औद्योगिक संघटना यांच्या समवेत मा.मंत्री (उद्योग) यांच्या अध्यक्षतेखाली चर्चासत्र आयोजित करण्यात आले होते. तसेच विविध

औद्योगिक संघटना यांचेकडून प्राप्त झालेल्या निवेदनाची छाननी करण्यात येत असून देशातील औद्योगिक गुंतवणूकीतील महाराष्ट्राचे अग्रस्थान कायम राखणे, उद्योगासाठी समतोल प्रादेशिक विकास साधणे, राज्यात गुंतवणूक वाढवून, रोजगार निर्मिती करून आर्थिक आणि सामाजिक विकासास चालना देणे, सूक्ष्म, लघु व मध्यम क्षेत्रांचे प्रवर्तन करणे इत्यादी बाबींवर भर देण्याचा मानस असून, नवीन औद्योगिक धोरण-२०१८ हे लवकरात लवकर जाहीर करण्याच्यादृष्टीने यथोचित कार्यवाही करण्यात येत आहे

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात कमी दरात शेतीमालाची खरेदी करणाऱ्या
व्यापाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत**

(१३) * ४४०३३ श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नावेंकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गणी, श्री.अनिल भोसले, श्री.प्रकाश गजभिये : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात शेतमालाची खरेदी शासनाने ठरवून दिलेल्या आधारभूत किंमतीपेक्षा कमी दरात करणाऱ्या व्यापाऱ्यांना एक वर्षाची कैद व ५० हजार रुपयांचा दंड करण्याच्या निर्णयाविरोधात राज्यातील व्यापाऱ्यांनी धान्य खरेदी बंद आंदोलन सुरु केल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर निर्णय किमान आधारभूत किंमतीसाठी नाही तर हमीभाव लागू नसलेल्या पिकांसाठी जाहीर करण्यात येत असलेल्या वैधानिक किमान किंमतीसाठी असल्याचे शासनाने घोषित केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, या सर्व शासनाच्या परस्परविरोधी व संदिग्ध घोषणांमुळे राज्यातील धान्य बाजार पूर्णतः कोलमडल्याने या काळात शेतकऱ्यांनी विक्रीस आणलेल्या मुगाची किंमत हमीभावापेक्षा २५ टक्क्यांनी बाजारात कमी झाल्याने शेतकऱ्यांचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार धान्य व्यापाऱ्यांच्या या समस्येवर तोडगा काढण्यासाठी व नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांच्या मदतीसाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) व (२) नाही.

राज्यातील कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांमध्ये हमीभाव लागू नसलेल्या पिकांसाठी जाहीर करावयाच्या वैधानिक किमान किंमतीपेक्षा कमी दरात खरेदी करणाऱ्या व्यापाऱ्यांना १ वर्षाची कैद व रुपये ५० हजार दंड करण्याचा निर्णय प्रस्तावित होता. तथापि, अद्यापपर्यंत तसा अध्यादेश किंवा शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आलेला नाही.

(३) नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील ग्रामीण भागात राहणाऱ्या आदिवासींना शासनाकडून खावटी कर्ज मिळत नसल्याबाबत

(१४) * ४५०६६ श्री.जयंत पाटील, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्याच्या ग्रामीण भागात राहणाऱ्या दारिद्र्यरेषेखालील आदिवासींची उपासमार होऊ नये म्हणून शासनाने सन १९७८ पासून माहे जून ते सप्टेंबर या काळात शासनाच्या आदिवासी विकास महामंडळामार्फत खावटी कर्ज योजना सुरू करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या योजनेत दारिद्र्यरेषेखालील आदिवासी कुटुंबांना खावटी कर्ज हे ३० टक्के अनुदान रोख स्वरूपात व ७० टक्के कर्ज तांदूळ, डाळ, तेल, मीठ, मोहरी, हळद आदी वस्तु स्वरूपात वाटप करण्यात येत असून गेल्या चार वर्षांपासून ठाणे जिल्ह्यातील ७० हजार आदिवासींना खावटी कर्ज वाटप करण्यात आलेले नसल्यामुळे त्यांच्यावर उपासमारीची वेळ आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मागील ४ वर्षांपासून खावटी कर्ज वाटप न होण्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत तसेच संबंधित विभागाचे अधिकारी हे खावटी कर्ज वाटप योजना बंद आहे की चालू आहे या संभ्रमावस्थेत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कारवाई करण्यात आली तसेच वेळेवर खावटी कर्ज वाटप करण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली व करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत,

श्री.विष्णु सवरा : (१) होय.

(२), (३) व (४) सदर योजनेत दारिद्र्यरेषेखालील आदिवासी कुटुंबांना खावटी कर्ज हे ७० टक्के कर्ज व ३० टक्के अनुदान या स्वरूपात लाभ दिला जातो. सदर योजना सन २०१३-१४ पर्यंत सुरु होती. तथापि, सद्यःस्थितीत खावटी कर्ज वाटप योजना स्थगित करण्यात आलेली आहे. सध्या केंद्र शासनाचा अन्न सुरक्षा कायदा अस्तित्वात आल्याने दारिद्र्यरेषेखालील प्रत्येक कुटुंबाला अन्न, धान्य मिळण्याची हमी मिळालेली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागरी सहकारी बँक असोसिएशनने नॉलेज हब

उभारण्याचा निर्णय घेतल्याबाबत

(१५) * ४४६२१ श्री.नागोराव गाणार, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.रामदास आंबटकर : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) पुणे शहरातील कॉसमॉस बँकेवरील सायबर दरोड्याच्या पाशवभूमीवर नागरी सहकारी बँक असोसिएशनने नॉलेज हब उभारण्याचा निर्णय घेतला असल्याची बाब माहे ऑगस्ट, २०१८ च्या चौथ्या आठवड्यात निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, डेबिड कार्ड क्लोनिंग, सायबर हल्ला, लेखापरीक्षणातील त्रुटी अशा विविध अडचणींची देवाणघेवाण आणि त्यावरील उपायांची माहिती या हबच्या माध्यमातून बँकांना उपलब्ध होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) व (२) होय.

- (३) दिनांक ११/०८/२०१८ रोजीच्या कॉसमॉस बँकेवर झालेल्या सायबर हल्ल्याच्या अनुषंगाने अशा प्रकारचे हल्ले रोखण्यासाठी उपाययोजना करण्याकरीता दिनांक २७/०९/२०१८ रोजी सायबर गुन्हे शाखा, माहिती आणि तंत्रज्ञान व सहकार विभागाचे संयुक्त विद्यमाने कार्यशाळा आयोजित करून बँकांना आवश्यक ती माहिती पुरविण्यात आली तसेच दक्षता घेण्याबाबत सूचना देण्यात आल्या आहेत.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील मागासवर्गीय वसतिगृहांचे अनुदान पुन्हा सुरु करण्याचा निर्णय घेतल्याबाबत

(१६) * ४४१९६ डॉ.(श्रीमती) नीलम गोन्हे : सन्माननीय विशेष सहाय्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात गेल्या वर्षभरापासून मागासवर्गीय वसतिगृहांचे बंद असलेल्या अनुदान पुन्हा सुरु करण्याचा निर्णय माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान सामाजिक न्याय विभागाने घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदरहू अनुदान केव्हापासून देण्यात येणार आहे, तसेच राज्यातील किती मागासवर्गीय वसतिगृहांना याचा लाभ मिळणार आहे,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) अंशतः खरे आहे

(२) व (३) राज्यात काही वसतिगृहे मान्यता नसतानादेखील चालविण्यात येत असल्याचे निदर्शनास आल्याने या वसतिगृहांची तपासणी करण्याकरीता मा.राज्यमंत्री, सामाजिक न्याय यांचे अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्यात आली होती, त्यानुसार मूळ मान्यता नसलेल्या एकूण ८५० वसतिगृहांच्या सुनावण्या घेतल्या असून सुनावणीमध्ये पात्र आढळलेल्या ७६१ वसतिगृहांचे अनुदान वितरणाचे आदेश देण्यात आले आहेत. उर्वरित वसतिगृहांच्याबाबत निर्णय घेण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

महावितरण, महापारेषण आणि महानिर्मिती कंपन्यांमधील कंत्राटी कामगार तुटपुंज्या वेतनावर काम करीत असल्याबाबत

(१७) * ४४६६५ श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.धनंजय मुंडे, अॅड.अनिल परब, श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.रमेश पाटील, श्री.रविंद्र फाटक, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महावितरण, महापारेषण आणि महानिर्मिती या कंपन्यांमधील तब्बल १० हजार कंत्राटी वीज कामगारांना तुटपुंज्या वेतनावर काम करावे लागत असल्याचे नुकतेच माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर कंत्राटी कामगारांच्या किमान मूळ वेतनाची दर पाच वर्षांनी पुनर्रचना करणे बंधनकारक असताना गेल्या तीन वर्षांपासून याकडे संबंधित कामगार मंत्रालयाने दुर्लक्ष केल्यामुळे कामगारांना २०१० मधील किमान वेतनावरच काम करावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, कंत्राटी कामगारांच्या किमान मूळ वेतनाची पुनर्रचना न झाल्याने कंत्राटी वीज कामगारांना तुटपुंज्या वेतनावर काम करावे लागत आहे ही बाब ऊर्जा मंत्र्यांनी माहे नोव्हेंबर, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान मा.मुख्यमंत्री महोदयांना पत्र पाठवून निदर्शनास आणून देत कंत्राटी कामगारांच्या मूळ वेतनाची पुनर्रचना करावी असे स्पष्ट करून ही कामगार मंत्रालयाने कोणत्याही उपाययोजना केल्या नाही तसेच २०१५ मध्ये किमान वेतनाची पुनर्रचना करणे आवश्यक होते, त्यानुसार शासनाने कर्मचारी प्रतिनिधी, कंपनी प्रतिनिधी आणि शासकीय अधिकारी यांची किमान वेतन सल्लागार समिती नेमली होती, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, माहे ऑक्टोबर, २०१६ मध्ये वा त्यादरम्यान शासनाने झ्रफ्ट नोटीफिकेशन काढून सूचना व हरकती मागविल्या पण त्यावर कामगार मंत्रालयाने निर्णय घेतला नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले, तदनुसार शासनस्तरावर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे नाही.

महावितरण, महापारेषण आणि महानिर्मिती या कंपन्यांमधील कंत्राटी तत्वावर काम करणाऱ्या कामगारांना किमान वेतन कायद्यानुसार वेतन अदा करण्यात येते.

- (२) कामगारांना सन २०१० मध्ये निर्धारित केल्यानुसार किमान वेतन व त्यावर वेळो-वेळी सुधारीत दराने विशेष भत्ता व इतर भत्ते दिले जातात.
- (३) कामगार विभागाद्वारा किमान वेतन आधिनियम, १९४८ अंतर्गत महाराष्ट्र राज्य किमान वेतन सल्लागार मंडळाची पुनर्रचना दिनांक १४ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी करण्यात आली आहे.

(४) दिनांक २८ ऑक्टोबर, २०१६ रोजी मसुदा अधिसूचनेद्वारे सूचना व हरकती मागविण्यात आल्या असून अंतिम अधिसूचनेचा प्रस्ताव कामगार विभागाच्या विचाराधीन आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**संजय गांधी निराधार योजनेचे लाभार्थी लाभापासून
वंचित असल्याबाबत**

(१८) * ४४९४७ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३७६९० ला दिनांक १२ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) औरंगाबाद जिल्ह्यातील संजय गांधी निराधार योजना, श्रावण बाळ योजना व इंदिरा गांधी राष्ट्रीय अपंग निवृत्तीवेतन योजनेतर्गत प्रशासनाकडे मागील दोन वर्षांपासून ८०० अर्ज प्रलंबित आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, पदाधिकारी/अधिकारी यांच्या वादामुळे मागील दोन वर्षांपासून यासंदर्भातील बैठका झालेल्या नाहीत तसेच काही लाभार्थी वयोवृद्ध असल्याने बोटाचे ठसे जुळत नसल्याने निराधार योजनेतर्गत खात्यावर रक्कमा जमा असूनही बँक लाभार्थींना रक्कमा देत नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुषंगाने प्रशासनाकडे प्रलंबित असलेल्या अर्जांवर निर्णय घेण्याकरीता व बोटाच्या ठशांच्या अडचणीवर पर्याय काढून लाभार्थींना त्वरित रक्कमा देण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) व (२) हे अंशतः खरे आहे.

औरंगाबाद जिल्ह्यातील औरंगाबाद शहर विभागातील विशेष सहाय्य योजनेचे अर्ज प्रलंबित आहेत.

(३) औरंगाबाद शहर संजय गांधी निराधार अनुदान योजना समितीची बैठक दिनांक ३१/१०/२०१८ रोजी घेण्यात आली. सदर बैठकीत प्रलंबित अर्जापैकी २३२ अर्ज मंजूर तर ६०० अर्ज नामंजूर केले आहेत. प्रलंबित अर्ज निकाली काढण्याबाबत प्राधान्याने कार्यवाही सुरु आहे.

ज्या लाभार्थ्यांच्या बोटाने ठसे जुळत नाही त्या लाभार्थ्यांना देखील अनुदानाचे वाटप करण्याबाबत जिल्हाधिकारी, औरंगाबाद यांच्यास्तरावर बॅकेला आवश्यक त्या सूचना देण्यात आल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

परभणी जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांच्या थकीत अनुदानाबाबत

(१९) * ४५०११ श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी जिल्ह्यातील सन २०१७-१८ या आर्थिक वर्षातील किमान आधारभूत किंमत योजनेतर्गत पोर्टलवर नोंदणी केलेल्या मात्र खरेदी करण्यात न आलेल्या १७ हजार पूर्व हरभरा उत्पादक शेतकऱ्यांना देण्यात येणारे अर्थसहाय्य वितरीत करण्यात आलेले नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वरील शेतकऱ्यांना अनुदान वाटप करण्याबाबत शासनस्तरावरून होत असलेल्या दिरंगाईची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, किती मुदतीत शेतकऱ्यांना अनुदान वाटप करण्यात येणार आहे,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१), (२) व (३) हंगाम २०१७-२०१८ मध्ये हमीभावाने हरभरा खरेदीसाठी NeML पोर्टलवर नोंद केलेल्या तथापि, त्यांच्याकडून हरभरा खरेदी केला नाही. अशा शेतकऱ्यांना रुपये १०००/- प्रतिक्विंटल प्रमाणे अनुदान शासन निर्णय दिनांक १/११/२०१८ रोजी निर्गमित करण्यात आला आहे.

NeML पोर्टलवर शेतकऱ्यांची नोंद केलेली माहिती उदा. ७/१२ उतारा, आधार क्रमांक व बँक खात्याची खातरजमा झाल्यानंतर पणन महासंघाकडून थेट शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात अनुदान जमा करण्यात येणार आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**जात पडताळणी समितीच्या अध्यक्ष व सदस्यांना
लाच प्रकरणी निलंबित करण्याबाबत**

(२०) * ४३९६८ अॅड.अनिल परब : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सौ.चित्रा सुर्यवंशी, अध्यक्ष श्री.अरविंद वळवी, सदस्य आणि श्री अविनाश देवसटवार, सदस्य सचिव या तिघांनी मुंबई महानगरपालिकेचे नगरसेवक श्री.सगुण नाईक यांचेकडे जात वैधता प्रमाणपत्र देण्यासाठी ५० लाख रुपयांची मागणी केली होती व ५० लाख रुपये न दिल्याने श्री.नाईक यांचे जात वैधता प्रमाणपत्र रद्द केल्याप्रकरणी दिनांक १६ जुलै, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास पावसाळी अधिवेशनात चर्चेच्यावेळी विधानपरिषदेचे मा.सभापती महोदय यांनी सभापती स्थानावरून सौ.चित्रा सुर्यवंशी, अध्यक्ष श्री.अरविंद वळवी, सदस्य आणि श्री. अविनाश देवसटवार यांना निलंबित करण्याचे निर्देश दिले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर निर्देशानुसार सौ.चित्रा सुर्यवंशी, अध्यक्ष श्री.अरविंद वळवी, सदस्य आणि श्री. अविनाश देवसटवार या तिघांना निलंबित करण्यात आले आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले तसेच सदरहू अहवाल शासनास सादर करण्यात आला आहे काय,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) होय.

(२) सदर प्रकरणी कार्यवाही सुरु आहे.

(३) प्रस्तुत प्रकरणी चौकशी करण्यासाठी महाराष्ट्र अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, भटक्या जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग (जातीचे प्रमाणपत्र देण्याचे व त्याच्या पडताळणीचे विनियमन) अधिनियम, २००० मधील तरतुदीनुसार सहसचिव (आस्था) यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात महावितरणाचे नविन वीज प्रकल्प उभारण्याबाबत

(२१) * ४३९६३ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.जनार्दन चांदूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.सुभाष झांबड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील विजेच्या वाढत्या मागणीचा विचार करून महावितरणाने सन २०१० मध्ये महानिर्मितीबरोबर वीज खरेदी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, त्यानुसार महानिर्मिती सुमारे ९ हजार ५७० मेगावॅटचे नविन वीज प्रकल्प उभारणार होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, गेल्या ८ वर्षात महानिर्मितीने या करारातील एकही वीज प्रकल्प उभारलेला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले तसेच भविष्यात विजेची वाढणारी मागणी लक्षात घेता शासनाने सदर वीज प्रकल्प उभारण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे आहे.

महावितरण कंपनीने महानिर्मिती कंपनीसोबत दिर्घ मुदतीचा वीज खरेदी करार दिनांक ०१/०४/२००९ रोजी केला आहे. दिनांक २४/१२/२०१० रोजी पूरकपत्र १ जारी झाले व दिनांक १७/०४/२०१३ रोजी पूरकपत्र २ जारी करण्यात आले.

(२) करारानुसार महानिर्मिती कंपनी १४,८०० मे.वॅ.चे नवीन वीज प्रकल्प उभारणार होते.

(३) हे खरे नाही.

महानिर्मिती कंपनीने गेल्या ८ वर्षांत १४,८०० मे.वॅ. पैकी ५,२३० मे.वॅ. क्षमतेचे ११ प्रकल्प उभारले आहेत व त्याद्वारे वीज निर्मिती सुरु आहे. तसेच भुसावळ औष्णिक विद्युत केंद्र संच क्र. ६ (६६० मे.वॅ.) प्रकल्पाचे आदेश मे.भेल, नवी दिल्ली यांना दिले आहेत. सदर प्रकल्पाद्वारे सन २०२१-२२ मध्ये क्षमता वाढ होणे अपेक्षित आहे.

(४) व (५) दीर्घ मुदती वीज खरेदी करारातील नमूद इतर ११ प्रकल्प महानिर्मिती कंपनीने वेगवेगळ्या कारणांमुळे जसे मूलभूत गरजा अभावी तसेच वैधानिक मंजूरी अभावी स्थगित किंवा रद्द केले आहेत. त्यापैकी तीन ठिकाणी औष्णिक विद्युत केंद्राऐवजी सौर ऊर्जा प्रकल्प प्रस्तावित आहे.

राज्यातील विकास सोसायट्यांच्या कारभाराबाबत

(२२) * ४४५२३ श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.जनार्दन चांदूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, श्री.हरिसिंग राठोड, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील विकास सोसायट्यांची संख्या २१ हजार असून यासाठी केवळ ६ हजार ५०० गट सचिव सध्या कार्यरत आहेत, अनेक गट सचिवांकडे तीन ते पाच सोसायट्यांचा अतिरिक्त कारभार असल्यामुळे सोसायटीच्या कामकाजावर परिणाम होत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सोसायटीच्या कामकाजावर परिणाम होत असल्याने याचा परिणाम शेती आणि शेतकऱ्यांवर होत असून सोसायटीच्यामार्फत दिलेल्या कर्जाची वसूली वेळेत होत नसल्यामुळे जिल्हा बँकेचा एनपीए वाढू लागला आहे, परिणामी सोसायटीच्या संकटात सापडण्याची शक्यता आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, विकास सोसायटी हा शेतकऱ्यांसाठी काम करणारा घटक असल्यामुळे हा सोसायटी कृषी विभागाशी जोडण्यात यावी, तसेच जिल्हास्तरीय समितीने भरती करावी आणि गट सचिवांच्या पगाराचा प्रश्न सोडवावा, अशी मागणी राज्याध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य सचिव संघटनेने केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने विकास सोसायटीचा अबाधित राहण्याबाबत काय कार्यवाही वा उपाययोजना केली आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) अंशतः खरे आहे.

माहे ऑगस्ट, २०१८ अखेर राज्यातील एकूण विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्थांची संख्या २१०७९ तर कार्यरत गट सचिव संख्या ६१२५ एवढी आहे. या व्यतिरीक्त विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्थांनी त्यांचेस्तरावर नियुक्त केलेल्या सचिवांची संख्या २१७८ एवढी आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) अंशतः खरे आहे. गट सचिवांच्या अनेक मागण्यांपैकी जिल्हास्तरीय समितीमार्फत पदे भरण्याची मागणी महाराष्ट्र राज्य सचिव संघटनेने दिनांक १२/०९/२०१८ च्या निवेदनात निदर्शनास आली आहे.

(४) व (५) राज्यातील सर्व विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्थांचे सक्षमीकरणासाठी शासनाने दिनांक ०६/०९/२०१४ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये धोरणात्मक निर्णय घेतला असून सदर शासन निर्णयातील अटींची पूर्तता करणाऱ्या विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्थांनी आर्थिक वर्षात केलेल्या पीक कर्ज वाटपानुसार ०.५ ते १.५ टक्के आर्थिक अनुदान सद्यःस्थितीत संस्थांना उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. तसेच शासन निर्णय, दिनांक ०२/०८/२०१७ अन्वये काही निकष वगळण्यात आले असून काही निकष सुलभ करण्यात आले आहेत.

वरील धोरणानुसार सन २०१७-१८ मध्ये ४५५८ वि.का.स. संस्थांना रूपये १३९९.९७ लाख (१४ कोटी) अनुदान देण्यात आले आहे.

मागासवर्गीय मुलांना जात प्रमाणपत्र मिळण्यासाठी सन १९६० पूर्वीचा पुरावा सादर करण्याची अट रद्द करण्याबाबत

(२३) * ४४२५९ श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील मागासवर्गीय समाजातील मुलांना जात प्रमाणपत्र मिळणेसाठी त्यांच्या वंशामधील सन १९६० पूर्वीचा शाळा सोडल्याचा दाखला आवश्यक आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन १९६० पूर्वी या समाजातील लोक हे निरक्षर तसेच ते शाळेत गेले नसल्याने त्यांच्या बाबतीत हा पुरावा मिळू शकत नसल्याच्या तक्रारी समोर येत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सन १९६० पूर्वीच्या दाखल्याची अट रद्द करणेची मागणी या समाजाकडून करण्यात येत असून सन १९६० पूर्वीच्या पुराव्याची अट शिथिल करणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) राज्यातील मागासवर्गीय समाजातील मुलांना जातीचे प्रमाणपत्र मिळविणे व त्याची पडताळणी करण्यासाठी सन २०१२ च्या नियमान्वये अनुसूचित जाती, विजाभज, इमाव व विमाप्र प्रवर्गासाठी अनुक्रमे दिनांक १०/०८/१९५०, २१/११/१९६१, दिनांक १३/१०/१९६७ व दिनांक १३/१०/१९६७ हा मानीव दिनांक महाराष्ट्रातील वास्तव्य निश्चितीसाठी, तसेच जातीचे प्रमाणपत्र व जात वैधता प्रमाणपत्रकरीता विहित केलेला आहे.

(२) व (३) जातीचे प्रमाणपत्र देणे व त्याची पडताळणी करणे यासाठी सन २००१ च्या महाराष्ट्र अधिनियम क्र. २३ व त्या अंतर्गत पारित २०१२ च्या नियमान्वये कार्यवाही केली जाते.

वडिलांकडील रक्तनाते संबंदातील व्यक्तींना जातीचे प्रमाणपत्र देणे व त्याची पडताळणी करणेबाबत सदर नियमात शासन अधिसूचना दिनांक २४/११/२०१७ अन्वये सुधारणा करण्यात आली आहे. तसेच शासन अधिसूचना दिनांक ०३/०७/२०१८ अन्वये जातीचे प्रमाणपत्र देणे व त्याची पडताळणी करण्याकरीता सादर करावयाच्या पुराव्याबाबत आणखी सुलभता आणण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**यवतमाळ अर्बन को-ऑप. बँकेत कर्ज
वाटपात गैरव्यवहार केल्याबाबत**

(२४) * ४४७१७ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) यवतमाळ अर्बन को-ऑप. बँकेत ६४ लाखांचा नियमबाह्य कर्जाचा घोटाळा असून त्यात तत्कालीन अध्यक्ष व संचालक मंडळाचा मोठ्या प्रमाणात सहभाग असल्याची धक्कादायक बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या शेवटच्या आठवड्यात निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणी लेखा परिक्षकांनी आक्षेप घेऊन संचालकांना अपात्र करण्यात यावी अशी मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या संस्थेच्या तत्कालीन अध्यक्ष व संचालकांवर फौजदारी गुन्हे नोंदवून त्यांच्या स्थावर मालमत्तेचा लिलाव करून बँकेचे कर्ज वसूल करण्याबाबत तसेच संचालक मंडळ बरखास्त करून नवीन संचालक मंडळ निवडण्याबाबत शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) व (२) नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**यवतमाळ जिल्ह्यात खरिपातील शेतकऱ्यांना
कर्ज वाटप न केल्याबाबत**

(२५) * ४४४९६ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पश्चिम विदर्भात पीक कर्ज वाटपाची प्रक्रिया अत्यंत संथगतीने सुरु असून यवतमाळ जिल्ह्यात खरिपातील कर्ज वितरणासाठी ३० सप्टेंबर, २०१८ ही शेवटची तारीख होती, मात्र कर्जमाफीच्या घोळात तब्बल ८४ हजार शेतकऱ्यांची ग्रीन लिस्ट लागलीच नाही त्यामुळे हे सर्व शेतकरी कर्जापासून वंचित राहिल्याची बाब माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या तांत्रिक बाबींमुळे तब्बल ८४ हजार पात्र शेतकरी कर्जापासून वंचित राहिले असून कर्जमाफीचा घोळ या प्रमुख कारणामुळे सदर कर्ज वाटप करण्यात आले नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, वंचित राहिलेल्या शेतकऱ्यांना कर्ज देण्यासाठी धोरणात्मक निर्णयाची गरज असल्याने शासन काही धोरणात्मक निर्णय घेणार आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व तदनुसार शासनस्तरावर काय कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) व (२) नाही.

छत्रपती शिवाजी महाराज शेतकरी सन्मान योजनेतर्गत यवतमाळ जिल्ह्यात २.६६ लाख खातेदारांना रुपये १५३५.३१ कोटी रकमेचा लाभ देण्यात आला आहे. कर्जमाफीचा लाभ मिळालेल्या व पात्र शेतकऱ्यांना बँकांकडून पीक कर्ज वाटप करण्यात आले आहे. थकबाकीदार राहिलेल्या शेतकऱ्यांना बँकांकडून पीक कर्ज वाटप करण्यात आलेले नाही.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पाणीपुरवठा संस्थांच्या वीज देयकात प्रतियुनिट
वीज दरात वाढ झाल्याबाबत**

(२६) * ४५४४९ श्री.सतेज ऊर्फ बंटी पाटील : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात पाणीपुरवठा संस्थांच्या वीज देयकात २२० टक्क्यांपर्यंत प्रतियुनिट वाढ झाली असून सन २०१४ च्या सुमारास ७२ पैसे शेतीपंपासाठी असलेला वीजदर २ रुपये ३० पैसे इतका वाढविण्यात आला, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, गेल्या तीन वर्षात शेतमालाच्या किंमतीत कोणतीच वाढ न झाल्याने व वीज दरात वाढ होत असल्याने शेतकरी अजूनच कर्जबाजारी होत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी करून वीज दरवाढ कमी करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१), (२) व (३) राज्यातील वीज वितरण कंपन्यांच्या ग्राहकांचे वीज दर ठरविण्याचे अधिकार महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगास आहेत. राज्यातील उच्चदाब उपसा जलसिंचन योजनांकरीता, शासनातर्फे महावितरण कंपनीस अनुदान देवून, सवलतीच्या दरात वीज पुरवठा करण्यात येतो. दिनांक ११/१०/२०१२ च्या शासन निर्णयानुसार अनुदानाची मर्यादा कायम ठेवण्यात आली असून वाढीव वीज दर संबंधित ग्राहकाने भरावयाचा आहे. दिनांक ०१/०९/२०१८ पासून लागू असलेल्या उच्चदाब उपसा जलसिंचन योजनांच्या वीज दरात ऑगस्ट, २०१२ च्या वीज दराच्या तुलनेत साधारणतः २८ % ते ५५ % इतकी दरवाढ झाली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**औरंगाबाद जिल्ह्यातील औद्योगिक वसाहतीतील
छोटे-मोठे उद्योग बंद असल्याबाबत**

(२७) * ४४६९० श्री.सुभाष झांबड, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.आनंदराव पाटील, डॉ.वजाहत मिर्झा, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.जनार्दन चांदूरकर : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) औरंगाबाद जिल्ह्यात मागील दोन वर्षात औद्योगिक वसाहतीतील किमान १०० छोटे-मोठे उद्योग बंद पडल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मोठ्या कंपन्यावर लघु उद्योग बहुतांशी अवलंबून असतात, मोठ्या कंपन्यावरील आर्थिक संकट, त्यांच्याकडून वेळेवर पेमेंट न मिळणे, कर्ज अशा अनेक कारणांनी इलेक्ट्रोप्लेटिंग पावडर कोटींग, प्लास्टिक उत्पादनांसह अन्य उद्योग बंद पडल्याने या उद्योगातील अंदाजे ४ हजार कामगारांवर बेरोजगारीची वेळ आली असून जगभरातील उद्योगपती औरंगाबाद शहरात उद्योग सुरु करण्यास उत्सुक आहेत, परंतु केवळ मोठ्या उद्योगांना सुविधा दिल्या जात असल्याने सध्या कार्यरत लघु उद्योगापर्यंत शासनाचा लाभ पोहोचू दिला जात नाही या सर्व गोष्टींचा विचार करता औरंगाबाद येथील औद्योगिक वसाहतीतील छोट-मोठे उद्योग सुरु राहण्याकरीता शासनाने चौकशी करून कोणती आवश्यक उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) अंशतः खरे आहे.

चौथ्या औद्योगिक प्रगणना २००८ नुसार औरंगाबाद जिल्ह्यात एकूण ३२३६ उद्योग घटक होते. त्यापैकी १२८७ घटक बंद पडल्याचे निदर्शनास आले आहे. एकूण ३२३६ उद्योग घटकांपैकी एमआयडीसीमध्ये ९२९ चालू घटक व ५१५ बंद घटक आहेत. एमआयडीसी व्यतिरिक्त १०२० चालू घटक व ७७२ बंद घटक असल्याचे निदर्शनास आले आहे. ३२३६ उद्योग घटकांपैकी

चालू घटकांची रुपये १८४७४२ लक्ष गुंतवणूक व ४९०७ रोजगार असल्याचे निदर्शनास आले आहे.

सन २०१०-११ ते २०१७-१८ पर्यंत औरंगाबाद जिल्ह्यामध्ये एकूण उद्योगाची संख्या १३८२० असून, त्यामध्ये १४२७७५ रोजगार आहेत.

(२) राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांसाठी पंतप्रधान रोजगार योजना, जिल्हा उद्योग केंद्र कर्ज योजना राबविण्यात येत आहे.

मागील दोन-तीन वर्षांचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे :-

सन २०१६-१७ या वित्तीय वर्षामध्ये बँकांकडे ७८० प्रकरणे रुपये ३२३३.४३ लक्ष कर्ज मिळण्यासाठी सादर करण्यात आली होती. त्यापैकी बँकांनी ६१ प्रकरणांसाठी रुपये १७३.८० लक्ष कर्ज मंजूर केले असून, १५ प्रकरणांमध्ये रुपये ४०.०० लक्ष कर्ज प्रत्यक्ष वितरीत केले.

सन २०१७-१८ या वित्तीय वर्षामध्ये बँकांकडे २०६९ प्रकरणे रुपये ९०९३.९७ लक्ष कर्ज मिळण्यासाठी सादर करण्यात आली होती. त्यापैकी बँकांनी ९१ प्रकरणांसाठी रुपये २२९.९४ लक्ष कर्ज मंजूर केले असून, ३३ प्रकरणांमध्ये रुपये १०४.६६ लक्ष कर्ज प्रत्यक्ष वितरीत केले.

सन २०१८-१९ या वित्तीय वर्षामध्ये बँकांकडे ३३ प्रकरणे रुपये २०७.७८ लक्ष कर्ज मिळण्यासाठी सादर करण्यात आली होती. बँकांनी ५३ प्रकरणांसाठी रुपये १६८.५० लक्ष कर्ज मंजूर केले असून, ४६ प्रकरणांमध्ये रुपये १४३.८७ लक्ष कर्ज प्रत्यक्ष वितरीत केले.

तसेच सुक्ष्म व लघु उपक्रमांच्या सर्वांगीण विकासाकरीता "महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक समूह विकास योजना (MSICDP)" राबविण्यात येत आहे. तसेच केंद्र शासनाची सुक्ष्म लघु उपक्रम सामुहिक विकास योजना (Micro and Small Enterprises-Cluster Development Programme) (MSECDP).

तसेच राज्यातील मोठ्या उद्योगांच्या वाढीसाठी खालील धोरणे/योजना राबविण्यात येत आहेत.

- (१) महाराष्ट्राचे माहिती तंत्रज्ञान व माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यभूत सेवा धोरण-२०१५.
- (२) भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर (अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती) उद्योजकांसाठी विशेष सामुहिक प्रोत्साहन योजना.

- (३) राज्यातील महिला उद्योजकांसाठी विशेष धोरण-२०१७.
- (४) राज्याचे किरकोळ व्यापारी धोरण-२०१६.
- (५) महाराष्ट्र इलेक्ट्रॉनिक्स धोरण-२०१६ आणि त्या अंतर्गत फॅब प्रकल्पाकरीता प्रोत्साहन.
- (६) महाराष्ट्राचे अवकाश व सरंक्षण क्षेत्र उत्पादन धोरण-२०१८.
- (७) महाराष्ट्राचे लॉजिस्टीक पार्क धोरण-२०१८.
- (८) रेडीमेड गारमेंट निर्मिती, जेम्स अँड ज्वेलरी, सुक्ष्म इलेक्ट्रॉनिक्स व अभियांत्रिकी घटक याकरीता प्लॅटॅंड गाळायुक्त औद्योगिक संकुले (Parks) धोरण-२०१८.
- (९) महाराष्ट्राचे इलेक्ट्रीक व्हेईकल प्रोत्साहन धोरण-२०१८.
- (१०) महाराष्ट्र काथ्या धोरण-२०१८.

तसेच आजारी लघु उद्योगांच्या पुनरुज्जीवनासाठी शासन निर्णय उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग क्रमांक:एसआयसी-२००७/(१/०७)/उद्योग-१०, दिनांक ३० मार्च, २००७ अन्वये महाराष्ट्र उद्योग, गुंतवणूक व मूलभूत सुविधा धोरण, २००६ नुसार राज्य शासनाकडून विविध सवलती जाहीर केल्या आहेत.

बंद उद्योगांना उर्जितावस्थेत आणण्यासाठी शासनाकडून वेळोवेळी उपाययोजना करण्यात येतात. महाराष्ट्र औद्योगिक धोरण-२०१३ नुसार पुनरुज्जीवनक्षम नसलेल्या तसेच बंद असलेल्या उपक्रमांना सुलभ निर्गमन पर्याय उपलब्ध होण्यासाठी आणि बंद उद्योग पुन्हा सुरु होण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाने दिनांक २ मे, २०१३ अन्वये विशेष अभय योजना दिनांक ३१ मार्च, २०१५ या कालावधीकरीता जाहीर केली होती, त्यास दिनांक ६ मे, २०१६ च्या शासन निर्णयान्वये दिनांक ३१ मार्च, २०१७ पर्यंत मुदतवाढ देण्यात आली आहे.

(३) लागू नाही.

सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात सातत्याने वीज पुरवठा खंडीत होत असल्याबाबत

(२८) * ४४७५६ अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, श्री.जगन्नाथ शिंदे : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील हजारो ग्रामस्थ सातत्याने खंडीत होणाऱ्या वीज पुरवठ्यामुळे त्रस्त झाले असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यासंदर्भात ग्रामस्थांनी सातत्याने आंदोलने वीज वितरणाचे पोल, डीपी आदी यंत्रणाही जीर्ण झाल्याच्या तक्रारी करून महावितरणाचे लक्ष वेधले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले तसेच सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात सुरळीत वीज पुरवठा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या अखेरीस सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील काही गावांमध्ये जोराचा वारा, वादळी पावसामुळे झाडांच्या फांद्या, मोठी झाडे उन्मळून वीज वाहिनीवर पडण्याचे प्रकार बऱ्याच ठिकाणी घडल्यामुळे काही भागात वीज पुरवठा खंडीत झाला होता.

(२) हे खरे नाही. माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या अखेरीस वादळी वारा व पावसामुळे सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील काही गावांमध्ये खंडीत झालेला वीज पुरवठा देखभाल व दुरुस्तीची कामे हाती घेऊन सुरळीत करण्यात आला असल्यामुळे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये सिंधुदुर्ग जिल्ह्यांतर्गत ग्रामस्थांकडून नंतर कोणत्याही प्रकारचे आंदोलन वा तक्रारी प्राप्त झाल्याचे आढळून येत नाही.

(३) याबाबत महावितरण कंपनीमार्फत तपासणी करण्यात आली आहे. माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या शेवटच्या आठवड्यामध्ये व माहे ऑक्टोबर, २०१८ च्या पहिल्या आठवड्यामध्ये परतीचा पाऊस व वादळी वारे यामुळे सिंधुदुर्ग जिल्ह्यामध्ये कुडाळ विभागांतर्गत ५१ पोल (उच्चदाब वाहिनीचे ११ व लघुदाब वाहिनीचे ४०) व कणकवली विभागांतर्गत ६६ पोल (उच्चदाब

वाहिनीचे २६ व लघुदाब वाहिनीचे ४०) पडल्यामुळे ग्राहकांचा वीज पुरवठा खंडीत झाला होता. सदरील पोल त्वरीत बदलून ग्राहकांचा वीज पुरवठा सुरळीत करण्यात आला होता.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्य वीज निर्मिती कंपनीकडून प्रकल्प सुरु नसल्याबाबत

(२९) * ४४३३६ श्री.आनंदराव पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड, डॉ.वजाहत मिर्झा, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्य वीज नियामक आयोगाने वीज निर्मितीबाबत दिलेल्या उद्दिष्टांची पूर्तता राज्य वीज निर्मिती कंपनीकडून झाली नसुन एकही प्रकल्प सुरु झाला नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन २०१७-१८ या वर्षात आर्थिक उद्दिष्टांच्या तुलनेत ३३ टक्के कमी वीज निर्मिती झाल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले तसेच वीज निर्मितीचे उद्दिष्ट पूर्ण करण्यासाठी कोणत्या उपाययोजना करण्यात आल्या वा येत आहेत,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे नाही.

(२) सन २०१७-१८ मध्ये वीज निर्मितीत २६.२७ टक्के घट झाली होती. त्याची सर्वसाधारण कारणे पुढीलप्रमाणे आहेत :-

अ) भार प्रेषण केंद्राच्या वीज निर्मिती संचावरील भार कमी करण्याच्या सूचना (LD Backing Down)

ब) झिरो शेड्युल/रिझर्व्ह शट डाऊन

क) पाण्याची कमतरता (चंद्रपूर औष्णिक विद्युत केंद्र)

ड) कोळसा कमतरता

इ) निम्न दर्जाचा कोळसा प्राप्ती

- (३) वीज निर्मितीचे उद्दिष्ट पूर्ण करण्यासाठी महानिर्मिती व राज्य शासनस्तरावर आवश्यक ते प्रयत्न करण्यात येत आहेत.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बीड जिल्हा कृषी उत्पन्न बाजार समितीने खरेदी केलेल्या
तूरीची रक्कम शेतकऱ्यांना अदा करण्याबाबत**

(३०) * ४५४२३ श्री.विनायकराव मेटे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४१६५६ ला दिनांक १० जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) बीड जिल्हा कृषी उत्पन्न बाजार समितीमध्ये पणन विभागाच्या आदेशान्वये काही शेतकऱ्यांनी ऑनलाईन नोंदणीव्दारे व ऑनलाईन नोंदणी न करता तूर बाजार समितीमध्ये दिली असून बाजार समितीने चार महिने उलटूनही शेतकऱ्यांच्या तूरीचे पैसे दिले नाहीत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, ऑनलाईन नोंदणी न करता बीड बाजार समितीच्या दोन केंद्रावर साधारणतः सहा हजार क्विंटल तूर खरेदी केली असून खरेदी केलेल्या तूरीचे पैसे शेतकऱ्यांनी मागितले असता तुम्ही ऑनलाईन नोंदणी न करता तूर दिली आहे असे सांगून तुम्ही तुमची तूर परत घेऊन जा असे बाजार समितीकडून सांगण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, शासन ऑनलाईन नोंदणी न करता सहा हजार क्विंटल तूर खरेदी केलेल्या शेतकऱ्यांना पैसे कधी देणार आहे,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१), (२), (३) व (४) अंशतः खरे आहे.

हंगाम २०१७-२०१८ मध्ये बीड कृषी उत्पन्न बाजार समितीमध्ये बीड जिल्हा कृषी औद्योगिक सर्व सेवा सहकारी संस्था म., बीड या संस्थेने हमीभावाने तूरीची खरेदी केली आहे.

संस्थेच्या बीड खरेदी केंद्रावर ऑनलाईन खरेदी केलेल्या २३,६६३.०३ क्विंटल तूरीची नोंद करून रुपये १०.४१ कोटी शेतकऱ्यांना अदा करण्यात आलेले आहेत. उर्वरित रक्कम देण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

संस्थेने बीड व गेवराई खरेदी केंद्रावर ऑफलाईन पध्दतीने खरेदी केलेली एकूण १९६२.८७ क्विंटल तूर नाफेडने स्वीकारली नसल्याने, संबंधित शेतकऱ्यांना चुकारे अदा करता येत नाहीत. त्यामुळे शेतकऱ्यांची खरेदी केलेली तूर परत करण्यासाठी संबंधित संस्थेस कळविण्यात आले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

गोवारी समाजाला आरक्षण मिळणेबाबत

(३१) * ४४०५९ श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गोवारी समाज हा आदिवासी असल्याचा निर्णय मा.उच्च न्यायालयाने देऊन दीड महिना उलटून गेला तरी राज्य शासन न्यायालयाच्या या ऐतिहासिक निर्णयाची अंमलबजावणी करित नसल्याची बाब माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, आपल्या न्याय मागणीसाठी ११४ गोवारीचे बळी जाऊनही शासनाने गोवारी समाजाचा प्रश्न सोडविला नाही त्यानुषंगाने उच्च न्यायालयात प्रकरण दाखल केले असता दिनांक १४ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास गोवारी हे आदिवासी असल्याचा निर्णय मा.उच्च न्यायालयाच्या नागपूर खंडपीठाने दिल्यावरही शासन जाणूनबुजून वेळकाढूपणाचे धोरण अवलंबित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासन गोवारी समाजाला आदिवासींचा दर्जा देणार आहे काय व याबाबत शासनाचे धोरण काय आहे,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१), (२), (३) व (४) मा.राष्ट्रपती महोदयांनी दिनांक ०६/०९/१९५० रोजी घोषित केलेली अनुसूचित जमातीची प्रथम यादी व तदनंतर संसदेने वेळोवेळी केलेल्या सुधारणांनुसार केंद्र शासनाने सर्व राज्यांसाठी अनुसूचित जमातीच्या याद्या प्रसिध्द केलेल्या आहेत. त्यानुसार महाराष्ट्र राज्याच्या अनुसूचित जमातीच्या यादीमध्ये अ.क्र. १८ येथे “.....,Gond Gowari,....” अशी नोंद आढळून येते. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३४२ मधील तरतुदीनुसार अनुसूचित जमातीच्या यादीमध्ये सुधारणा करण्याचे किंवा त्यात नव्याने कोणत्याही जाती/जमातीचा समावेश करण्याचे अधिकार संसदेस आहेत. गोवारी समाजाला अनुसूचित जमातीचे लाभ देण्याबाबतच्या मागणीच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र राज्यामधील गोवारी समाजाचा संशोधनात्मक अभ्यास (संशोधन/सर्वेक्षण) करण्याचे काम टाटा समाज विज्ञान संस्था, मुंबई या संस्थेस देण्यात आलेले असून सदर संस्थेकडून संशोधनाचे काम सुरु आहे. सदर अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर पुढील कार्यवाही अपेक्षित आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पेण अर्बन बँक घोटाळ्यातील बोगस कर्ज घेणाऱ्यांवर

कारवाई करण्याबाबत

(३२) * ४४९०२ श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अलिबाग (जि.रायगड) येथील पेण अर्बन बँकेच्या घोटाळ्यातील ठेवीदारांना लवकरात लवकर देणी देण्यासाठी शासनाने अॅक्शन प्लॅन तयार केल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदरील अॅक्शन प्लॅनच्या अनुषंगाने बोगस कर्ज घेतलेल्या १२८ जणांच्या मालमत्तांवर जप्ती आणून मुंबईतील हिरे व्यापाऱ्यांसह अनेक बड्या उद्योगपतींची चौकशी करण्यात येणार आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदरील चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुसार अॅक्शन प्लॅनच्या अनुषंगाने पेण अर्बन बँकेतील ठेवीदारांना देणी देण्यासाठी आतापर्यंत किती जणांवर कारवाई करून वसूली करण्यात आली वा येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) नाही.

तथापि, उच्च न्यायालयाने रिट याचिका क्र. ३६४४/२०११ मध्ये बँकेच्या कर्ज वसुलीचे सनियंत्रण व अनुषंगिक कामकाज करणेसाठी एक समिती नेमणेबाबत राज्य सरकारला दिलेल्या निर्देशाच्या अनुषंगाने शासन निर्णय क्र. याचिका १११५/सी.आर.१७९/७-स, दिनांक १६/१२/२०१५ अन्वये जिल्हाधिकारी, रायगड यांच्या अध्यक्षतेखाली विशेष कृती समितीची नेमणूक करण्यात आली आहे.

(२) व (३) पेण अर्बन बँकेत बोगस कर्जाव्दारे झालेल्या आर्थिक गैरव्यवहाराच्या अनुषंगाने केलेल्या सन २००८-०९ या कालावधीचे पुनर्लेखापरीक्षण व सन २००९-१० या कालावधीचे वैधानिक लेखापरीक्षण अहवालाच्या आधारे तत्कालीन विशेष लेखापरीक्षक वर्ग-१, ठाणे यांनी घोटाळ्यास जबाबदार असणारे बँकेचे संचालक, कर्मचारी, लेखापरिक्षक अशा ४१ व्यक्तींवर पोलीस स्टेशन, पेण येथे गुन्हा क्र. ३४/२०११ दाखल केला असून ३९ व्यक्तींना अटक करण्यात आली होती. सद्यःस्थितीत सदर आरोपींना न्यायालयाने जामीन मंजूर केला आहे.

बँकेच्या १२८ बोगस कर्जखात्यांबाबत कारवाई करण्यासाठी जिल्हा पोलीस अधीक्षक, रायगड यांनी दिनांक ०८/०४/२०१५ रोजी विशेष तपास पथकाची नेमणूक केली असून सदर तपास पथकाने रुपये ३.२९ कोटी वसूल केले आहेत.

तसेच बँकेचे अध्यक्ष/संचालक/कर्जदार/खातेदार यांच्या नावे असलेल्या ३९ मालमत्ता गृह विभागाच्या दिनांक २४/०७/२०१३ रोजीच्या अधिसूचनेव्दारे जप्त केलेल्या आहेत.

पेण अर्बन बँकेमध्ये दिनांक २३/०९/२०१० अखेर रुपये ७३८.३९ कोटीच्या ठेवी होत्या त्यापैकी मा.उच्च न्यायालयाने रिट याचिका क्र. ३६४४/२०११ मध्ये दिलेल्या निर्देशानुसार दिनांक ३०/०६/२०१८ अखेर रुपये ६६.३२ कोटींच्या ठेवी परत केल्या आहेत. तसेच दिनांक २३/०९/२०१० अखेर रुपये ७४३.४७ कोटी कर्ज वसूल करणे बाकी होते त्यापैकी दिनांक ३१/०५/२०१८ अखेर रुपये १६४.०८ कोटी वसूल केले आहेत.

एकूण १०२५ कर्जदारांच्या मालमत्तांवर बँकेच्या कर्जाचा बोजा नोंद केला असून त्यापैकी ५५० मालमत्तांची जप्तती केली आहे. सदर जप्त केलेल्या मालमत्तांची अपसेट प्राईज निश्चित करण्याची कार्यवाही बँक स्तरावर चालू आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

वणी (जि.यवतमाळ) तालुक्यातील शेतकऱ्यांच्या मागण्यांबाबत

(३३) * ४५१६२ श्री.खवाजा बेग, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर :

सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उकणी, बेलोराव व निलजाई (ता.वणी, जि.यवतमाळ) येथील वेस्टन कोलफीड लिमिटेडने खुल्या खाणी सुरु केल्या असून दगडी व कोळशाचे साठे असलेल्या शेतकऱ्यांच्या जमिनीचे हस्तांतर करून वारसांना नोकरी व शेत जमिनीचा मोबदला देण्यात आला, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ज्या शेत जमिनीखाली कोळसा नाही अशा जमिनी खाणीसाठी रस्ते व मातीचे ढिगारे लावण्यासाठी ताब्यात घेतल्या असून शेतकऱ्यांना नोकरी व मोबदला मिळण्यासाठी प्रतीक्षा करावी लागत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, वेस्टन कोलफीड लिमिटेडने सर्व शेत जमीन खरेदी करून शेतकऱ्यांना नव्या दराने मोबदला द्यावा तसेच शेत जमिनीकडे जाण्यासाठी रस्ते तयार करून द्यावे अशी मागणी शेतकऱ्यांनी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) हे खरे नाही.

वेकोलीद्वारे निलजाई विस्तारित परियोजनेसाठी भूमी अधिग्रहणाची प्रक्रिया पूर्ण झालेली आहे, मात्र शेतेकऱ्यांना जमिनीचा मोबदला अथवा नौकरी देण्यासंदर्भात निकषानुसार प्रचलीत नियमातील तरतुदीनुसार वेकोली व महसूल विभागाच्यास्तरावर कार्यवाही सुरु आहे.

(२) हे खरे नाही. परियोजनेसाठी आवश्यक जमिनीचे अधिग्रहण एकत्रित करण्यात येते. मातीचे ढिगारे लावण्यासाठी वेगळे अधिग्रहण वेकोलीद्वारे करण्यात येत नाही असे वेकोली यांचा अहवाल आहे.

(३) वेकोली वणी क्षेत्रात अशा मागणी संदर्भात प्राप्त झालेली निवेदने नाही, असे प्राप्त अहवालावरून स्पष्ट होते.

(४) सद्यःस्थितीत वेकोली व महसूल विभाग यांचेस्तरावरून नियमानुसार आवश्यक कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(५) कार्यवाही सुरु आहे. विलंब झालेला नाही.

सामाजिक न्याय विभागातील वसतिगृह अधीक्षकांना वरिष्ठ वेतनश्रेणी मिळणेबाबत

(३४) * ४५३१३ श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील :
सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शालेय शिक्षण विभागाच्या दिनांक ३० एप्रिल, १९९८ च्या शासन निर्णयानुसार वसतिगृह अधीक्षकांना वरिष्ठ वेतनश्रेणीचा लाभ देण्यात येतो पण सामाजिक न्याय विभागातील वसतिगृह अधीक्षकांना असा लाभ देण्यात येत नाही, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, नाशिक व औरंगाबाद विभागातील सामाजिक न्याय खात्यातील ३७ वसतिगृह अधीक्षकांना वरिष्ठ वेतनश्रेणीचा लाभ देण्यात आला, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, अमरावती विभागातील वसतिगृह अधीक्षकांना असा लाभ देण्यात आलेला नसुन उक्त विभागातील वसतिगृह अधीक्षकांवर होणारा अन्याय शासन दुर करणार आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) होय.

सामाजिक न्याय विभागांतर्गत अनुदानित वसतिगृहांच्या अधीक्षकांना मानधन देण्यात येते, त्यामुळे वेतनश्रेणीचा प्रश्न येत नाही.

- (२) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**करवाडी (ता.कळमनुरी, जि.हिंगोली) या आदिवासी गावात रस्ते,
वीज, पाणी, आरोग्य इत्यादी सुविधा नसल्याबाबत**

- (३५) * ४५५६७ श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.विक्रम काळे :
सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
(१) करवाडी (ता.कळमनुरी, जि.हिंगोली) या आदिवासी वस्ती असलेल्या गावात रस्ते, वीज, पाणी व आरोग्याच्या कोणत्याही मूलभूत तसेच पायाभूत सुविधा पुरविण्यात आलेल्या नाहीत, हे खरे आहे काय,
(२) असल्यास, आदिवासी समाजाच्या विकासासाठी शासन विविध योजना राबवित असताना करवाडी आदिवासी गाव मात्र मूलभूत व पायाभूत सुविधांपासून वंचित रहाण्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व सदर गावास रस्ते, वीज, पाणी, आरोग्य व इतर पायाभूत सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत काय कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१), (२) व (३) नांदापूर ग्रुप ग्रामपंचायत, ता.कळमनुरी अंतर्गत करवाडी ही ३२५ लोकसंख्येची आदिवासी वस्ती आहे. सदर वस्ती मध्ये तेराव्या वित्त आयोगाच्या निधीतून सिमेंटचे रस्ते बनविण्यात आले आहेत. करवाडी ते नांदापूर दरम्यानचा १.५ कि.मी. लांबीचा रस्ताचे काम रोजगार हमी योजनेतर्गत मंजूर आहे. ठक्कर बाप्पा आदिवासी वस्ती सुधारणा विस्तारित कार्यक्रमांतर्गत सन २०१५-१६ मध्ये रुपये ७.५० लक्ष चे पथ दिवे सदर गावामध्ये बसविण्यात आलेले आहेत. गावास पाणी पुरवठ्यासाठी मुख्यमंत्री पेयजल योजनेतर्गत २४.०० लक्ष चे काम मंजूर आहे. त्यातून विहीर, पाण्याची टाकी व पाईपलाईनचे काम पूर्ण झाले आहे. नांदापूर येथे असलेल्या प्राथमिक आरोग्य उपकेंद्रातून आरोग्य विषयक सुविधा पुरविण्यात येतात.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात पदवी व पदव्युत्तर शिक्षण घेणाऱ्या मागासवर्गीय
विद्यार्थ्यांच्या शिष्यवृत्तीमध्ये वाढ करण्याबाबत**

(३६) * ४५६६९ श्री.रमेश पाटील : सन्माननीय विशेष सहाय्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात पदवी व पदव्युत्तर शिक्षण घेणाऱ्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांच्या शिष्यवृत्ती अदा करण्याची व त्यांना मिळणाऱ्या २ हजार २५० रुपयांच्या शिष्यवृत्तीमध्ये १२ हजार रुपयांपर्यंत वाढ करण्याची मागणी अखिल भारतीय विद्यार्थी परिषदेने शासनाकडे केल्याची बाब दिनांक ३० ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर मागणीनुसार मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांचे शिक्षण हे शिष्यवृत्ती अभावी धोक्यात आले असून या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणता निर्णय घेतला आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**परांडा (जि.उस्मानाबाद) तालुक्यातील खाजगी
हॉटेल मालकांनी वीज चोरी केल्याबाबत**

(३७) * ४५८५६ प्रा.डॉ.तानाजी सावंत : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परांडा (जि.उस्मानाबाद) तालुक्यातील विविध खाजगी हॉटेल मालकांनी आकडा टाकून विजेची चोरी केल्याची बाब दिनांक २५ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकरणात भुम पोलीस ठाण्यात तक्रार करण्यात येऊन ५ व्यक्तींविरुद्ध गुन्हा दाखल करण्यात आलेला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर हॉटेल मालकांबरोबर महावितरणातील अधिकारी समाविष्ट आहेत काय, याबाबत शासनस्तरावरून चौकशी करण्यात आली आहे काय तसेच दोषींविरुद्ध काय कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) सदर ५ वीज चोरी प्रकरणांपैकी तीन ग्राहकांनी तडजोडीच्या रकमेसह दंडात्मक रकमेचा भरणा केला आहे. उर्वरित दोन ग्राहकांनी वीज चोरीच्या रकमेचा भरणा न केल्यामुळे त्यांच्याविरुद्ध विद्युत कायदा, २००३

कलम १३५ अंतर्गत महावितरण कंपनीमार्फत भूम पोलीस ठाण्यात गुन्हा नोंदविण्यात आला आहे. सदर ५ वीज चोरी प्रकरणांमध्ये एकूण रुपये १,४१,६१८/- एवढ्या रकमेच्या वीज देयकाची आकारणी करण्यात आली व त्यापैकी तीन वीज चोरी प्रकरणांमध्ये एकूण रुपये ६७,१३५/- इतका भरणा करण्यात झालेला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अनुसूचित जाती-जमातीच्या विद्यार्थ्यांची शिष्यवृत्ती, शिक्षण शुल्क व परीक्षा फी बँक खात्यात जमा करण्याबाबत

(३८) * ४६०६३ श्री.नरेंद्र दराडे, श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अनुसूचित जाती-जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शासनाकडून शिष्यवृत्ती देण्याच्या शासकीय नियमांमध्ये वारंवार बदल करण्यात येत असल्याने सन २०१७-१८ या शैक्षणिक वर्षामध्ये शिष्यवृत्तीसह शिक्षण शुल्क, परीक्षा फी किती विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यात शासनाच्या निर्णयानुसार जमा करण्यात आली आहे,

(२) तसेच माटुंगा येथील (मुंबई) विरमाता जिजाबाई टेक्निकल इन्स्टिट्यूटमधील अनुसूचित जाती-जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीसह शिक्षण शुल्क व परीक्षा फीचे पैसे त्यांच्या खात्यात जमा करण्यात आलेले नाहीत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुसार कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) सन २०१७-१८ या शैक्षणिक वर्षामध्ये सामाजिक न्याय विभागामार्फत अनुसूचित जाती प्रवर्गातील ३,१८,२५९ विद्यार्थ्यांची शिष्यवृत्ती/शिक्षण शुल्क, परीक्षा फी ची देय रक्कम त्यांच्या खात्यात जमा करण्यात आली आहे. तसेच आदिवासी विकास विभागामार्फत अनुसूचित

जमातीच्या १,२५,०१९ विद्यार्थ्यांची शिष्यवृत्ती/शिक्षण शुल्क, परीक्षा फी ची देय रक्कम त्यांच्या खात्यात जमा करण्यात आली आहे.

- (२) हे खरे नाही.
 (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
 (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील कुणबी समाजाच्या प्रलंबित मागण्यांबाबत

(३९) * ४६२२९ श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.धनंजय मुंडे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४१७४२ ला दिनांक १० जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील कुणबी समाजाने शासनाकडे वेळोवेळी केलेल्या अनेक मागण्यांसंदर्भात कोणतीच कार्यवाही झालेली नसून कुणबी समाजाला जातीचे दाखले व जात पडताळणी प्रमाणपत्र मिळण्यामध्येही अनेक अडचणी येत आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात विशेषतः कोकणात कुणबी समाजान्नोत्ती मंडळाने शैक्षणिक व सामाजिक सुविधेसाठी वेगवेगळ्या ठिकाणी जागेची मागणी केलेली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कुणबी समाजाचे विविध प्रलंबित प्रश्न त्वरीत सोडविण्याविषयी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) हे खरे नाही.

अर्जदाराने पुरावे/नातेसंबंध सिध्द होणारे महसूली/शालेय दस्तऐवज सादर केल्यानंतर सक्षम प्राधिकार्याकडून जातीचे दाखले व जात पडताळणी प्रमाणपत्र तात्काळ निर्गमित करण्यात येतात.

(२) कुणबी समाजन्तोत्ती मंडळाने शैक्षणिक व सामाजिक सुविधेसाठी वेगवेगळ्या ठिकाणी जागेची मागणी केल्याचे निवेदन प्राप्त झाल्याचे दिसून येत नाही.

(३) कुणबी समाजाला जातीचे दाखले व जात पडताळणी प्रमाणपत्र मिळण्यामध्ये सुलभता आणण्यासाठी शासन अधिसूचना दिनांक ०३/०७/२०१८ अन्वये सन २०१२ च्या नियमामध्ये आवश्यक सुधारणा करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अण्णाभाऊ साठे विकास महामंडळामार्फत चालविल्या
जाणाऱ्या योजना बंद असल्याबाबत**

(४०) * ४४२२२ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात अण्णाभाऊ साठे विकास महामंडळामार्फत चालविल्या जाणाऱ्या योजना गत ४ वर्षांपासून बंद करण्यात आल्याचे दिनांक ९ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मातंग समाजातील विद्यार्थी व समाजबांधव रोजगारापासून वंचित राहत असल्याने सदर योजना सुरु करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) हे खरे नाही.

महामंडळामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या राज्य महामंडळ योजना सुरु आहेत.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील ग्राहकांना अतिरिक्त वीज न वापरताही
भुर्दड पडल्याबाबत**

(४१) * ४३९६१ श्री.शरद रणपिसे : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महानिर्मितीच्या पारस, परळी, भुसावळ व नाशिक या केंद्रांमधील २६६० मेगावॉट, रतन इंडिया प्रकल्पाची १३५० मेगावॉट आणि केंद्रीय प्रकल्पांपैकी सोलापूर, मौदाची जवळपास २४०० मेगावॉट एवढी वीज अतिरिक्त असल्याने राज्यातील ग्राहकांवर वीज वापर न करताच सन २०१८-१९ मध्ये सुमारे ३८५० कोटी रुपयांचा भुर्दड सदर प्रकल्पांचा स्थिर आकार म्हणून तो वीज ग्राहकांना द्यावा लागत असून सन २०१९-२०२० मध्ये तो खर्च सुमारे ४६६५ कोटी रुपयांवर जाणार असल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या तिसऱ्या आठवड्यात शासनाच्या निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले आहे,

(३) तसेच राज्यातील वीज ग्राहकांवर वीज वापर न करताच कोटयावधी रुपयांचा भुर्दड पडत असून यापुढेही असाच भुर्दड पडणार असल्यामुळे वीज ग्राहकांना दिलासा देण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१), (२) व (३) महाराष्ट्र वीज नियामक आयोगाने मंजूर केलेल्या वीज खरेदी करारातील तरतुदीनुसार वीज निर्मिती संचांनी वीज निर्मिती करण्याचे राज्य भार प्रेषण केंद्रामार्फत जाहीर केले असल्यास, सदरची वीज संबंधित वीज वितरण कंपनीने न वापरल्यास सुध्दा सदर निर्मिती संचाना स्थिर आकार देणे बंधनकारक आहे. वीज निर्मिती संच वीज मागणीच्या प्रमाणात मॅरीट ऑर्डर डीस्पॅच (MOD) तत्वानुसार स्वस्त विजेस प्राधान्य देऊन चालविले जातात. महावितरणच्या विजेची मागणी पूर्ण झाल्यानंतर शिल्लक राहिलेली अतिरिक्त वीज ही वीज निर्मिती संच त्यांच्या तांत्रिकदृष्ट्या योग्य असेल त्या क्षमतेपर्यंत चालवून Zero Schedule करून

विद्युत निर्मिती कमी करण्यात येते. तथापि, महावितरणला वीज निर्मिती कंपन्यांना स्थिर आकार अदा करावा लागतो.

वीज निर्मिती कंपन्यांना द्यावयाच्या स्थिर आकारामध्ये बचत करण्यासाठी महावितरण कंपनी उपलब्ध असलेली अतिरिक्त वीज ही वीज निर्मिती दर अधिक Profit Margin या दराने पॉवर एक्सॅजमध्ये अतिरिक्त वीज विकून मिळणाऱ्या महसूलाव्दारे अतिरिक्त स्थिर आकाराचा बोजा कमी करण्याचा प्रयत्न करते.

मुक्त प्रवेश ग्राहक प्रत्यक्षात महावितरणकडून वीज घेत नसल्यामुळे त्याचा नाहक भुर्दंड महावितरणच्या इतर सामान्य ग्राहकांवर पडू नये व सदर खर्चाची परिपूर्ता ही मुक्त प्रवेश ग्राहकांकडूनच व्हावी यासाठी महावितरणने त्यांच्या स्थिर आकारात वाढ सुचविली होती. त्यानुसार मा.आयोगाच्या दिनांक १२ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वीजदर आदेशात मुक्त प्रवेश ग्राहकांसाठी अतिरिक्त अधिभार मंजूर केला आहे. त्यामुळे महागड्या विजेचा भुर्दंड ग्राहकांवर पडते आहे असे म्हणणे संयुक्तिक होणार नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

आदिवासी विभागाच्या वसतिगृहातील मेस (खानावळ)

बंद करण्याचा निर्णय शासनाने घेतल्याबाबत

(४२) * ४४५८६ आर्कि.अनंत गाडगीळ, अॅड.अनिल परब, श्री.बाळाराम पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४१८८२ ला दिनांक १० जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आदिवासी विकास विभागाच्या शासकीय वसतिगृहांची मेस बंद करून रक्कम विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यामध्ये जमा करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, विद्यार्थ्यांना मिळणारा मासिक निर्वाह भत्ता व किरकोळ वार्षिक शिष्यवृत्ती व इतर शैक्षणिक साहित्यांसाठी चालू असणाऱ्या थेट लाभाच्या योजनेची रक्कम बँक खात्यात वर्षानुवर्षे मिळत नसल्याने सदर

योजना अपयशी ठरत असतानाही उक्त निर्णय वसतिगृह व्यवस्था मोडित काढून आदिवासी विद्यार्थ्यांच्या जेवणाशी नव्हे तर शैक्षणिक भवितव्य उध्दवस्त करणारी असल्याने या निर्णयाविरोधात दिनांक २८ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास नाशिक आदिवासी आयुक्त कार्यालयासमोर स्टुडंटस् फेडरेशन ऑफ इंडियाच्यावतीने आंदोलन केले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्यातील आदिवासी विद्यार्थ्यांच्या वसतिगृहातील मेस (खानावळ) बंद करण्याच्या निर्णयाबाबत वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांनी आपली नाराजी शासनास कळवून सदर योजना पुनः सुरु करावी अशी मागणी सदर केली असून वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांची मेस (खानावळ) बंद केल्याने त्यांना अनेक अडचणींना सामोरे जावे लागत आहे व विद्यार्थ्यांना डायरेक्ट बेनिफिट ट्रान्सफर (लाभाचे थेट हस्तांतरण बँकेत) योजने ऐवजी वसतिगृहात शिक्षण घेणाऱ्या मुलांसाठी चांगल्या सुविधा निर्माण करण्यात याव्यात अशी विद्यार्थ्यांची मागणी असून या निर्णयाचा फेरविचार शासन करणार आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) व (२) महानगरपालिका, विभागीय व जिल्हास्तरावरील वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांना भोजन भत्ता त्यांच्या खात्यात देण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे व या विरोधात स्टुडंटस् फेडरेशन ऑफ इंडियाच्यावतीने आंदोलन केले होते हे खरे आहे. तथापि, त्यानंतर त्यांच्याशी या विषयावर दिनांक ३०/०८/२०१८ रोजी सखोल चर्चा झाली होती.

(३) व (४) भोजन (आहार) ही वैयक्तिक आवडनिवड असून व्यक्तिशः प्रत्येकाच्या चवीरुचीचे आवडीनिवडीचे निकष वेगवेगळे असल्याने ठेकेदार पध्दतीमध्ये विद्यार्थ्यांना निवडीचे स्वातंत्र्य राहत नाही.

मोठ्या शहरातील, विभागीयस्तरावरील व जिल्ह्याच्या ठिकाणची वसतिगृहे आणि तेथील विविध शैक्षणिक संस्था यामधील अंतर खूप असते. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना दुपारच्या जेवणाच्या अडचणी निर्माण होतात.

वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांना काही वेळा दुपारी उशिरापर्यंत जेवण न मिळणे किंवा उपाशी राहणे, अशा समस्यांना सामोरे जावे लागते.

आहाराकरीता आवश्यक रक्कम विद्यार्थ्यांच्या खात्यात थेट जमा केल्यास विद्यार्थ्यांना वसतिगृहातील भोजन ठेकेदारावर अवलंबून न राहता विद्यार्थी स्वतःची जेवणाची सोय स्वतः करू शकतील व आत्मनिर्भर बनतील, या उद्देशाने हा निर्णय घेण्यात आला आहे.

सदर योजनेबाबत विभागाच्या वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांची प्रतिक्रिया जाणुन घेण्यासाठी व्हीडीओ कॉन्फरन्सव्दारे प्रत्येक विभागाच्या वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांशी वेळोवेळी चर्चा करण्यात आली आहे. बहुतांश विद्यार्थी सदर योजनेबाबत सकारात्मक असल्याचे सदर चर्चेत दिसून आले आहे.

विद्यार्थ्यांच्या वसतिगृह प्रवेश निश्चित झाल्यानंतर आहार खर्चाची तीन महिन्यांची आगाऊ रक्कम विद्यार्थ्यांच्या आधार सलग्न बँक खात्यावर २४ तासात जमा केली जात आहे. तसेच स्टेशनरीसाठी देय असलेली १००% रक्कम एक वेळेस देण्यात येते.

अ,” ब” व “क” वर्ग महानगरपालिका, विभागीय शहरातील वसतिगृहे आणि जिल्हास्तरावरील वसतिगृहांमध्ये प्रवेशित २०,०२१ विद्यार्थ्यांना जून ते नोव्हेंबर या महिन्यांसाठीची आहाराकरीता देय असलेली रक्कम बँक खात्यावर जमा केली आहे, सदर योजना सुरळीत सुरु असून त्याचा फेरविचार करण्याची आवश्यकता नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

विद्यार्थ्यांच्या संख्येनुसार अपंग शाळेमध्ये

वाढीव पदे भरण्याबाबत

(४३) * ४५२२४ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.विक्रम काळे, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.दत्तात्रय सावंत, अॅड.हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील अपंग शाळांच्या संदर्भात दिनांक १८ ऑगस्ट, २००४ च्या शासन निर्णयानुसार विद्यार्थ्यांच्या संख्येनुसार वाढीव पदे भरण्यास परवानगी मिळूनही सामाजिक न्याय विभागाकडून विद्यार्थी संख्येनुसार पदे भरण्यास मंजूरी देण्यात आलेली नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सामाजिक न्याय विभागाच्या दिनांक १८ जुलै, २०१८ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार नविन अपंग शाळा संहितेमध्ये शिक्षकांना अनेक जाचक नियम लागू करण्यात आल्याने नवीन अपंग शाळा संहिता, २०१८ स्थगित करून त्यात आवश्यक सुधारणा करण्याबाबत आयुक्त, अपंग कल्याण, महाराष्ट्र राज्य यांना दिनांक ८ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास अपंग शाळा शिक्षक संघटनांनी निवेदन दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त निवेदनाच्या अनुषंगाने नविन अपंग शाळा संहितेमध्ये सुधारणा करण्यासाठी शासनाने वाढीव पदांना मंजूरी देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) होय.

(३) नवीन अपंग शाळा संहितेमध्ये सुधारणा करण्यासाठी अपंग शाळा शिक्षक संघटनानी दिलेल्या निवेदनाचा अनुषंगाने मा.मंत्री (सामाजिक न्याय) महोदय यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक १०/१०/२०१८ रोजी बैठक संपन्न झाली असून बैठकीच्या निर्णयानुसार आयुक्त, अपंग कल्याण, पुणे यांच्यास्तरावर तज्ञाची समिती गठीत करण्याची कार्यवाही सुरु आहे. तसेच दिनांक १८/०८/२००४ च्या शासन निर्णयानुसार वाढीव पदांना मंजूरी देण्याबाबत प्रस्ताव वित्त विभागामार्फत मा.उच्चाधिकार समितीस सादर करण्यात आला असता, मा.उच्चाधिकार समितीने काही मुद्दे उपस्थित केले आहेत. सदर मुद्द्यांची पूर्तता करून प्रस्ताव मा.उच्चाधिकार समितीस फेरसादर करण्यात येत आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सोलापूर व विदर्भातील जिल्ह्यांत कृषी पंपाची वीज
जोडणी प्रलंबित असल्याबाबत**

(४४) * ४४१६७ श्री.प्रकाश गजभिये, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.मोहनराव कदम, श्री.सुभाष झांबड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.जनार्दन चांदूरकर : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शेतकऱ्यांच्या कृषीपंपांना वीज जोडणी देण्यासाठी रुपये ८०४.६२ कोटींची एचव्हीडीएस (उच्च दाब वितरण प्रणाली) योजना ठेकेदारांच्या सिंडीकेटमुळे अडचणीत आली असून राज्यातील २.२३ लाख शेतकऱ्यांना वीज जोडणीसाठी डीमांडचे पैसे भरल्यानंतरही वीज जोडणी मिळाली नसल्याचे निदर्शनास आले असून राज्यात नव्याने सुरु केलेल्या उच्चदाब वितरण योजनेतील साहित्यांचे दर बाजार भावापेक्षा कमी असल्याने ठेकेदारांनी महावितरणच्या निविदेला प्रतिसाद दिलेला नाही यामुळे सोलापूर जिल्ह्यात सुमारे १ हजार कृषीपंपाची जोडणी प्रलंबित आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, विदर्भात सिंचनाचा अभाव असल्याने बोअरवेलच्या माध्यमातून शेतीला पाणी देण्यासाठी कृषीपंपांना वीज जोडणी देणे गरजेचे आहे. मात्र कृषीपंप वीज जोडणीसाठी विदर्भात शेतकऱ्यांनी रुपये ५० हजार भरूनही त्यांना वीज जोडणी देण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या योजनेतर्गत विदर्भात ५०,३६५ कृषीपंपांना वीज जोडणी मिळणार होती, परंतु वीज जोडणीचे पैसे भरूनही अकोला ६३४९, बुलढाणा ७६९९, वाशिम ७१५९, अमरावती ५३०९, यवतमाळ ७४०७, नागपूर २८४२, वर्धा २६२४, गोंदिया २३६२, चंद्रपूर ३९४० व गडचिरोलीत १०८३ कृषीपंपांना वीज जोडणी मिळाली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले तसेच सदर योजनेतील त्रुटी दूर करून सोलापूर जिल्ह्यासह राज्यातील इतर जिल्ह्यांना कृषीपंपाच्या प्रलंबित वीज जोडण्या देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) राज्यात मार्च, २०१८ अखेर पैसे भरून प्रलंबित असलेल्या २,२४,७८५ कृषीपंपाना नवीन वीज जोडणी देण्याकरीता रुपये ५०४८.१३ कोटीची उच्चदाब वितरण प्रणाली योजना राबविण्यात येत आहे.

सदर योजनेंतर्गत महावितरण कंपनीने काढलेल्या निविदेतील साहित्याचे दर हे बाजार भावापेक्षा कमी नव्हते. तथापि, स्टील, कॉपर व अॅल्युमिनियम या धातूच्या किंमतीमध्ये अचानक वाढ झाल्याने दरसूचीमध्ये वाढ करण्यात आली आहे.

सोलापूर जिल्ह्यात पार्शल टर्नकी अंतर्गत ४९ ई-निविदा काढण्यात आल्या असून त्यापैकी ३८ निविदांचे कार्यादेश देण्यात आले आहेत व उर्वरित कार्यादेश देण्याची प्रक्रिया प्रगती पथावर आहे. सदर कार्यादेशांतर्गत सोलापूर जिल्ह्यातील ११,८७८ कृषीपंपाची कामे माहे डिसेंबर, २०१९ अखेर पूर्ण करण्यात येणार आहेत.

(२) हे खरे नाही.

(३) विदर्भातील अकोला, बुलढाणा, वाशिम, अमरावती, यवतमाळ, नागपूर, वर्धा, गोंदिया, चंद्रपूर व गडचिरोली या जिल्ह्यांमध्ये उच्चदाब वितरण प्रणाली योजना अंतर्गत २२० कार्यादेश देण्यात आले असून ४४,५९२ कृषीपंपाची कामे माहे डिसेंबर, २०१९ अखेर पूर्ण करण्यात येणार आहेत.

(४) राज्यात उच्चदाब वीज वितरण प्रणाली योजना प्रभावीपणे व पारदर्शीपणे राबविण्यासाठी राज्यात महावितरण कंपनीच्या सोलापूर जिल्ह्यासह २९ मंडळ कार्यालयामध्ये पार्शल टर्नकी ई-निविदा अंतर्गत ४९३ कार्यादेश देण्यात आले असून त्याअंतर्गत माहे डिसेंबर, २०१९ अखेर १०७६८७ कृषीपंप ऊर्जाकरणाची कामे पूर्ण करण्यात येणार आहेत.

तसेच औरंगाबाद, जालना, जळगांव, नंदुरबार, धुळे, बीड, उस्मानाबाद, लातूर, नांदेड, हिंगोली, सातारा, कोल्हापूर, सांगली, अहमदनगर, मालेगाव-नाशिक (ना) व पुणे ग्रामीण येथे फुल टर्नकी ई-निविदा प्रक्रिया पूर्ण झाली असून त्याअंतर्गत जळगांव, नंदुरबार, बीड, उस्मानाबाद, लातूर व सातारा या ६ मंडळ कार्यालय अंतर्गत कार्यादेश देण्यात आले असून माहे डिसेंबर, २०१९ अखेर ३९७९५ कृषीपंप ऊर्जाकरणाची कामे पूर्ण करण्यात येणार आहेत. उर्वरित कृषीपंपाच्या वीज जोडणीकरीता निविदा प्रक्रिया प्रगतीपथावर आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

शेतीसाठी बारा तास विद्युत पुरवठा करण्याबाबत

(४५) * ४४४४८ डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.मोहनराव कदम, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.खवाजा बेग, श्री.हेमंत टकले, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील सर्व जिल्ह्यात शेतीला आठ तास वीज पुरवठा होत असताना पूर्व विदर्भातील नागपूर, चंद्रपूर, वर्धा, भंडारा, गोंदिया व गडचिरोली या सहा जिल्ह्यात शेतीला बारा तास वीज पुरवठा होत असल्याची बाब माहे ऑगस्ट, २०१८ च्या शेवटच्या सप्ताहात निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील पूर्व विदर्भातील सहा जिल्ह्यात १२ तास आणि पश्चिम विदर्भातील पाच जिल्ह्यात ८ तास वीज देण्याचा निर्णय शासनाने दिनांक २० ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास घेतला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, पश्चिम विदर्भातील यवतमाळ, बुलढाणा, अमरावती, अकोला व वाशिम या पाच जिल्ह्यांना उपक्रमातून वगळण्यात आले असून सदरहू जिल्ह्यांना वगळण्याबाबतची कारणे काय आहेत व या पाच जिल्ह्यांचा उपक्रमात समावेश करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यातील विविध जिल्ह्यांमध्ये शेतीला बारा तास वीज पुरवठा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) व (४) पूर्व विदर्भातील सहा जिल्ह्यांमध्ये झालेल्या कमी व खंडीत पावसामुळे उभ्या पिकांचे नुकसान टाळण्याकरीता पिकांना संरक्षित सिंचनाची व्यवस्था करण्याच्यादृष्टीने जिल्हाधिकारी यांच्या शिफारशीस अनुसरून या

जिल्हयांमध्ये शेतीसाठी बारा तास वीज पुरवठा दिनांक १० ऑगस्ट, २०१८ ते १५ ऑक्टोबर, २०१८ पर्यंत करण्यात आला.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सामाजिक न्याय मंत्र्यांच्या स्वीय सहाय्यकास
मारहाण झाल्याबाबत**

(४६) * ४४४८४ श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सामाजिक न्याय मंत्री यांच्या स्वीय सहाय्यकाने एका संस्थाचालकाकडून त्यांचे काम करून देण्यासाठी रुपये १० लाख घेऊन त्यांचे काम न केल्यामुळे मा.मंत्री महोदयांच्या स्वीय सहाय्यकांना दिनांक १२ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास मंत्रालय येथील मा.मंत्र्यांच्या दालनात मारहाण करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या संदर्भात चौकशी करण्यात आली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व तदनुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) नाही, हे खरे नाही. मा.मंत्री (सा.न्या.) यांच्या कुठल्याही स्वीय सहाय्यकाला मारहाण झालेली नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्य सहकारी संघाच्या कर्मचाऱ्यांचे वेतन व शिक्षण निधी
पूर्ववत चालू करण्याबाबत**

(४७) * ४४६७५ श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.प्रविण दरेकर : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्य सहकारी संघाचे कर्मचारी वेतन मिळावे आणि राज्य सहकारी संघाचा शिक्षण निधी पूर्ववत चालू करावा या मागणीसाठी गेल्या दीड महिन्यांपासून सहकार आयुक्त कार्यालयाच्या प्रवेशद्वारावर आमरण व साखळी उपोषण करीत असल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या चौथ्या आठवड्यात निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, राज्य सहकारी संघाच्या कर्मचाऱ्यांना वेतन न मिळाल्याने त्यांची उपासमार होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या विषयावर उपाययोजना करण्यासाठी सहकार अतिरिक्त आयुक्त तोष्णिवाल यांच्या अध्यक्षतेखाली एक समिती नेमली होती त्या समितीचा अहवाल शासनास प्राप्त झाला आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) होय.

- (२) संघाच्या आर्थिक अडचणींमुळे कर्मचाऱ्यांना १५ महिन्यांपासून पगार देता आलेला नाही.
- (३) व (४) समितीचा दिनांक २/११/२०१८ चा अंतिम अहवाल दिनांक ३/११/२०१८ रोजी शासनास प्राप्त झाला आहे. सदर अहवालातील शिफारशी तपासून त्याबाबत स्वयंस्पष्ट अभिप्राय/प्रस्ताव सहकार आयुक्त तथा निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्याकडून दिनांक १४/११/२०१८ च्या पत्रान्वये मागविला आहे. सदर अभिप्राय/प्रस्ताव प्राप्त झाल्यावर पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

जात वैधता पडताळणी समितीकडून विद्यार्थ्यांना जात वैधता प्रमाणपत्र देण्यास विलंब होत असल्याबाबत

(४८) * ४४००१ अॅड.अनिल परब, श्री.नरेंद्र दराडे, श्री.रमेश पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३८८८४ ला दिनांक ५ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय:-

- (१) रक्ताच्या नात्यात जात प्रमाणपत्र असल्यास तेच दुसऱ्यासही गृहीत धरावे असा शासन आदेश असतानाही पनवेल येथील एका विद्यार्थीनीला जात पडताळणी समितीने पत्र देण्यास विलंब केल्यामुळे विधी शाखेतील तीचा प्रवेश नाकारण्यात आल्याची घटना माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सीईटी सेल व एमकेसीएलच्या या सदोष पध्दतीमुळे हजारो गुणवत्ताधारक विद्यार्थी प्रवेशापासून वंचित राहिल्याचे दुसरे प्रकरण निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, वडिलांचे जात वैधता प्रमाणपत्र असतानाही त्यांच्या मुलांना जात प्रमाणपत्र जात पडताळणी समितीकडून दिले जात नाही, त्यामुळे विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होते याबाबत, मा.मुंबई उच्च न्यायालयाने खुलासा करण्याबाबतचे आदेश दिनांक २४ ऑगस्ट, २०१८ रोजी सोलापूर जिल्ह्याच्या जात पडताळणी समितीच्या सचिवांना दिले आहेत, तसेच विद्यार्थ्यांनी जात प्रमाणपत्र मिळण्याकरीता स्वतःच्या वडिलांचे, काकांचे, चुलतभावाचे तसेच नात्यातील इतर सदस्यांचे जात वैधता प्रमाणपत्र जोडलेले असतानाही मागणी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना जात वैधता प्रमाणपत्र देण्यास विलंब होण्याची कारणे काय आहेत,
- (४) असल्यास, विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक वर्ष वाया जाऊ नये तसेच मा.मुख्यमंत्र्यांच्या आदेशाचे पालन व्हावे याकरीता शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत,

श्री.राजकुमार बडोले : (१) हे खरे नाही.

जात प्रमाणपत्र अभावी प्रवेश नाकारल्याची बाब निदर्शनास आलेली नाही.

(२) अशी बाब निदर्शनास आलेली नाही.

(३) मा.मुंबई उच्च न्यायालयाने सदर प्रकरणी खुलासा करण्याबाबतचे आदेश दिनांक २४ ऑगस्ट, २०१८ रोजी सोलापूर जिल्ह्याच्या जात पडताळणी समितीच्या सचिवांना दिले होते. अर्जदार श्री.सोमनाथ भागवत कांबळे यांनी

समितीच्या निर्णयाविरुद्ध याचिका दाखल केली होती. मा.उच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार अर्जदार यांना जात वैधता प्रमाणपत्र निर्गमित करण्यात आलेले आहे.

वडिलांकडील रक्तनात्यातील व्यक्तींना जात वैधता प्रमाणपत्र मिळालेले असल्यास याबाबत चौकशी करून संबंधित अर्जदार यांना शासन अधिसूचना दिनांक २४/११/२०१७ अन्वये तात्काळ जात पडताळणी प्रमाणपत्र निर्गमित करण्यात येते.

(४) विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक वर्ष वाया जाऊ नये यासाठी जिल्हा जात प्रमाणपत्र पडताळणी समित्यांकडून वेळोवेळी प्रकरणांचा आढावा घेऊन विशेष मोहीम राबवून वेळेत प्रकरणांचा निपटारा करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

सफाळे (ता.जि.पालघर) येथील महावितरण विद्युत कंपनीच्या अधिकाऱ्यांनी गैरव्यवहार केल्याबाबत

(४९) * ४४०३४ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.सुभाष झांबड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.मोहनराव कदम, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४३८२५ ला दिनांक १७ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सफाळे (ता.जि.पालघर) येथील महावितरण विद्युत कंपनीच्या अधिकाऱ्यांनी केलेल्या गैरव्यवहाराची चौकशी करून दोषी अधिकाऱ्यांविरुद्ध कारवाई करण्याची मागणी तेथील सामाजिक कार्यकर्ते तसेच विरोधी पक्षनेता (विधानसभा) यांनी व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी यांचेकडे दिनांक १७ मे, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदन व पत्राद्वारे केली आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, शासनास प्राप्त झालेल्या चौकशीच्या अहवालाबाबत मुख्य अभियंता, कल्याण परिमंडळ यांचेस्तरावर करण्यात आलेली कार्यवाही पूर्ण झाली आहे काय व या गैरव्यवहाराप्रकरणी दोषी आढळून आलेल्या अधिकारी/कर्मचारी यांचेविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) असल्यास, मुख्य अभियंता, कल्याण परिमंडळ यांचेस्तरावरून कार्यवाही पूर्ण झाली नसल्यास त्याची कारणे काय आहेत व ही कार्यवाही किती कालावधीत पूर्ण करणे अपेक्षित होती व त्याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे आहे.

(२) सदर प्रकरणी प्राप्त झालेल्या चौकशी अहवालानुसार सदर तक्रारीमध्ये नमूद केल्यानुसार नियमबाह्य वीज जोडणी देणे, विजेचे मीटर काढून नेणे इत्यादी प्रकार आढळून आलेले नाहीत.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

आसेगांव देवी (जि.यवतमाळ) येथील पाणीपुरवठा योजनेचा वीज पुरवठा खंडित केल्याबाबत

(५०) * ४४७४८ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आसेगांव देवी (जि.यवतमाळ) येथील विद्युत विभागाच्या अभियंत्यांच्या चुकीमुळे देयक थकीत असल्याचे कारण सांगुन पाणीपुरवठा योजनेचा वीज पुरवठा खंडित केल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या शेवटच्या आठवड्यात निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वीज अभियंत्यांनी कृषी संजीवनी योजनेतर्गत ५० % रक्कम भरल्यानंतर देयकाची पूर्ण रक्कम भरणा झाल्याचे देयकावर लिहून दिल्यानंतर ग्रामपंचायतीने ५० % रकमेचा भरणा केल्यानंतरही वीज पुरवठा खंडित केला, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, वीज पुरवठा नसल्याने स्थानिक नागरिकांना पाण्याचा प्रश्न निर्माण झाला असून या सर्व प्रकरणास जबाबदार असणाऱ्या वीज वितरण कंपनीच्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांविरुद्ध शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे तसेच पाणीपुरवठा योजनेची वीज कधीपर्यंत पूर्ववत होणे अपेक्षित आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे नाही. आसेगांव देवी, ता.बाभुळगाव, जि.यवतमाळ ग्रामपंचायतीने पाणीपुरवठा योजनेचे दिनांक २५/०५/२०१६ पासूनचे थकित वीज बील रुपये १,४२,५३०/- भरलेले नसल्यामुळे दिनांक २८/०९/२०१८ रोजी महावितरण कंपनीने त्यांचा वीज पुरवठा तात्पुरता खंडीत केला होता.

(२) हे खरे नाही.

(३) दिनांक ०१/१०/२०१८ रोजी सदर ग्रामपंचायतीने रुपये २०,०००/- भरणा केल्यानंतर सदर पाणीपुरवठा योजनेचा वीज पुरवठा तात्काळ सुरु करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कृषीपंपाच्या नव्या जोडणीसाठी होणाऱ्या खर्चाबाबत

(५१) * ४५१५७ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील कृषीपंपाच्या रुपये २३ हजार कोटीची वसुली थकीत असताना शासनाने प्रतिक्रिया यादीतील सव्वा दोन लाख कृषीपंपांना उच्चदाब वीज वितरण प्रणालीतून (एचव्हीडीसी) वीज जोडणी देण्याचा निर्णय घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, एका रोहित्रावर दोन शेतकऱ्यांना वीज जोडणी देण्याच्या या योजनेसाठी रुपये ५०४८ कोटीचा खर्च येणार असून त्यातील रुपये २५०० कोटीचा निधी हा कर्ज स्वरूपात उभारण्यात येणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, अगोदरच रुपये २३ हजार कोटीची थकबाकी वसुली करावयाचे असताना ऊर्जा विभाग कृषीपंपाच्या नव्या जोडणीसाठी आणखी रुपये ५ हजार कोटी खर्च करण्यामागची कारणे काय आहेत,
- (४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे आहे.

(२) सदरची योजना रुपये ५०४८.१३ कोटीची असून त्यापैकी रुपये २२४८ कोटी इतका निधी शासनाकडून अनुदान स्वरूपात तर रुपये २८०० कोटी इतका निधी महावितरण कर्ज स्वरूपात उभारणार आहे.

(३) राज्यात कृषी वर्गवारीतील ग्राहकांकडे मार्च, २०१८ अखेर एकूण रुपये २४६९८.६५ कोटी इतकी थकबाकी आहे. थकबाकी वसुलीसाठी विविध योजनेच्या (जसे कृषी संजीवनी योजना) माध्यमातून प्रयत्न सुरु आहेत.

राज्यात मार्च, २०१८ अखेर पैसे भरून प्रलंबित असणाऱ्या २,२४,७८५ कृषीपंपाना नवीन वीज जोडणीसाठी शेतकऱ्यांची मागणी आहे. त्याकरीता उच्चदाब वितरण प्रणाली योजनाद्वारे प्रलंबित कृषीपंपाना वीज जोडणी देण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. सदर योजनेंतर्गत प्रत्येक कृषी ग्राहकाकरीता समर्पित रोहित्र देण्यात येणार असून शेतकऱ्यांमध्ये रोहित्रांप्रती स्वामित्वाची भावना वाढीस लागणार आहे. त्यामुळे या योजनेत रोहित्र नादुरुस्तीचे प्रमाण कमी असणार आहे. तसेच तांत्रिक व वाणिज्यिक हानीचे प्रमाण कमी होणार आहे. सदर योजनेंतर्गत शेतकऱ्यांना दर्जेदार व अखंडीत वीज पुरवठा देण्याचे शासनाचे उद्दिष्ट पूर्ण होणार आहे.

(४) सदर योजना प्रभावीपणे व पारदर्शीपणे राबविण्याकरीता राज्यात महावितरणच्या २९ मंडळ कार्यालय अंतर्गत पार्शल टर्नकी ई-निविदा अंतर्गत ४९३ कार्यादेश देण्यात आले असून त्याअंतर्गत माहे डिसेंबर, २०१९ अखेर १०७६८७ कृषीपंप ऊर्जाकरणाची कामे पूर्ण करण्यात येणार आहेत.

तसेच औरंगाबाद, जालना, जळगांव, नंदुरबार, धुळे, बीड, उस्मानाबाद, लातूर, नांदेड, हिंगोली, सातारा, कोल्हापूर, सांगली, अहमदनगर, मालेगाव-नाशिक (ना) व पुणे ग्रामीण येथे फुल टर्नकी ई-निविदा प्रक्रिया पूर्ण

झाली असून त्याअंतर्गत जळगांव, नंदुरबार, बीड, उस्मानाबाद, लातूर व सातारा या ६ मंडळ कार्यालय अंतर्गत कार्यदेश देण्यात आले असून त्याअंतर्गत माहे डिसेंबर २०१९ अखेर ३९७९५ कृषीपंप ऊर्जाकरणाची कामे पूर्ण करण्यात येणार आहेत. उर्वरित कृषीपंपाच्या निविदा प्रक्रिया प्रगतीपथावर आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**लोटे औद्योगिक वसाहतीतील केन केमिकल्स या रासायनिक कंपनीत
(ता.खेड, जि.रत्नागिरी) आग लागल्याने नुकसान झाल्याबाबत**

(५२) * ४५९२६ अॅड.निरंजन डावखरे : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) लोटे औद्योगिक वसाहतीमधील (ता.खेड, जि.रत्नागिरी) केन केमिकल्स या रासायनिक कंपनीत दिनांक ८ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास आग लागल्याने लाखोंचे नुकसान झाल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे तसेच जखमींना शासनाकडून आर्थिक मदत देण्यात आली आहे काय,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) विद्युत संच मांडणीची योग्य निगा, देखभाल व दुरुस्ती न केल्यामुळे सदर दुर्घटना घडलेली आहे. सदर दुर्घटनेमध्ये कोणीही मृत अथवा जखमी झालेले नाही.

**शासकीय वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांना लागू करण्यात
आलेला डीबीटीचा निर्णय मागे घेण्याबाबत**

(५३) * ४४३४१ श्री.आनंदराव पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.सुभाष झांबड, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४१८८२ ला दिनांक १० जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील आदिवासी मुला-मुलींच्या शासकीय वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांना लागू करण्यात आलेला डीबीटीचा निर्णय मागे घेण्यात यावा यासाठी नाशिक येथील आदिवासी विद्यार्थ्यांच्यावतीने प्रकल्प अधिकाऱ्यांना निवेदन सादर करण्यात आले असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, आदिवासी विद्यार्थ्यांचे शिक्षण व निवासाची व्यवस्था करण्याचे घटनात्मक काम आदिवासी विभागाने करणे अपेक्षित आहे मात्र राज्य घटनेने दिलेल्या हक्क अधिकाराची कोणतीही अंमलबजावणी होत नसल्यामुळे अनेक विद्यार्थी शिक्षणापासून वंचित राहत आहेत हे लक्षात घेता शासन आवश्यक कार्यवाही करणार वा करीत आहे,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शिक्षणाच्या व निवासाची सोय एकत्रितरीत्या उपलब्ध करून देण्यासाठी आदिवासी विभागामार्फत ५५६ अनुदानित आश्रमशाळा, ५०० शासकीय आश्रमशाळा, १६ एकलव्य इंग्रजी माध्यमाच्या शाळा तसेच १७५ इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळा सुरू आहेत. उपरोक्त सर्व शाळांमध्ये मिळून सुमारे ५,१०,००० विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत.

तसेच १० वी नंतरचे उच्च शिक्षण व व्यवसायीक शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांकरीता विविध शिष्यवृत्ती योजनांद्वारे आर्थिक सहाय्य उपलब्ध करून देण्यात येते. तसेच अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना परदेशातील उच्च शिक्षण घेण्याकरीता परदेशी शिष्यवृत्ती योजना राबविण्यात येते.

त्याचप्रमाणे विभागाच्या एकूण ४९१ वसतिगृहाद्वारे सुमारे ५८,२६२ विद्यार्थ्यांकरीता निवासाची, आहाराची तसेच शैक्षणिक साहित्य उपलब्ध करून देण्यात येते. तसेच ज्या विद्यार्थ्यांना वसतिगृहात प्रवेश मिळाला नाही अशा विद्यार्थ्यांकरीता पंडीत दिनदयाळ उपाध्याय स्वयम् योजनेद्वारे निवासाची, आहाराची तसेच शैक्षणिक साहित्य खरेदी करण्याकरीता अर्थसहाय्य करण्यात येते.

(३) विभागाच्या एकूण ४९१ वसतिगृहांपैकी महानगरपालिकास्तर व विभागीय स्तरावरील ४२ वसतिगृहे आणि जिल्हास्तरावरील ७८ वसतिगृहे अशा एकूण १२० शासकीय वसतिगृहांमध्ये प्रवेशित विद्यार्थ्यांना भोजन भत्ता DBT द्वारे देण्यात येतो.

भोजन (आहार) ही वैयक्तिक आवडनिवड असून व्यक्तिशः प्रत्येकाच्या चवीरुचीचे आवडीनिवडीचे निकष वेगवेगळे असल्याने ठेकेदार पध्दतीमध्ये विद्यार्थ्यांना निवडीचे स्वातंत्र्य राहत नाही.

मोठ्या शहरातील विभागीयस्तरावरील व जिल्ह्याच्या ठिकाणची वसतिगृहे आणि तेथील विविध शैक्षणिक संस्था यामधील अंतर खूप असते. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना दुपारच्या जेवणाच्या अडचणी निर्माण होतात.

वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांना काही वेळा दुपारी उशिरापर्यंत जेवण न मिळणे किंवा उपाशी राहणे, अशा समस्यांना सामोरे जावे लागते.

आहाराकरीता आवश्यक रक्कम विद्यार्थ्यांच्या खात्यात थेट जमा केल्यास विद्यार्थ्यांना वसतिगृहातील भोजन ठेकेदारावर अवलंबून न राहता विद्यार्थी स्वतःची जेवणाची सोय स्वतः करू शकतील व आत्मनिर्भर बनतील, या उद्देशाने हा निर्णय घेण्यात आला आहे. सदरचा सर्व वसतिगृहांमध्ये विद्यार्थ्यांच्या पसंतीनुसार डब्बे व मेन्यू निश्चित करून सोय करण्यात आली आहे. तसेच विद्यार्थी सोयीनुसार २ ते ३ वेळचा डब्बा घेतात.

सदर योजनेबाबत विभागाच्या वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांची प्रतिक्रिया जाणून घेण्यासाठी व्हीडीओ कॉन्फरन्सद्वारे प्रत्येक विभागाच्या वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांशी वेळोवेळी चर्चा करण्यात आली आहे. बहुतांश विद्यार्थी सदर योजनेबाबत सकारात्मक असल्याचे सदर चर्चेत दिसून आले आहे.

विद्यार्थ्यांचा वसतिगृह प्रवेश निश्चित झाल्यानंतर आहार खर्चाची तीन महिन्यांची आगाऊ रक्कम विद्यार्थ्यांच्या आधार सलग्न बँक खात्यावर २४ तासात जमा केली जात आहे. तसेच स्टेशनरीसाठी देय असलेली १००% रक्कम एकाच वेळेस देण्यात येते.

अ”, ब” व “क” वर्ग महानगरपालिका, विभागीय शहरातील वसतिगृहे आणि जिल्हास्तरावरील वसतिगृहांमध्ये प्रवेशित २००२१ विद्यार्थ्यांना जून ते नोव्हेंबर या महिन्यासाठीची आहाराकरीता देय असलेली रक्कम विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यावर जमा करण्यात आली आहे. सदर योजना सुरळीतपणे सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सावित्रीबाई मदन वसतिगृह, अहमदनगर येथे गैरव्यवस्थेबाबत

(५४) * ४५४२४ श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सावित्रीबाई मदन वसतिगृह, अहमदनगर येथील मुलींना शौचालयातील मलमुत्र काढण्यास सांगितल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वसतिगृहातील मुलींना अधीक्षक व सहाय्यक अधीक्षक यांनी ज्या मुली अतिशय गरीब घरातून आर्थिक परिस्थिती बेताची असल्यामुळे वसतिगृहात राहतात त्यांना शारिरीक व मानसिक त्रास देत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत येथील मुलींनी वारंवार तक्रार देऊनही अधीक्षकावर प्रशासनाने कोणतीही कारवाई केली नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) व (२) होय.

अशा स्वरूपाची तक्रार मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अहमदनगर यांना प्राप्त झाली आहे.

- (३) अशा स्वरूपाची तक्रार यापूर्वी प्राप्त झाली नाही.
- (४) वसतिगृहाच्या तपासण्यामध्ये आढळून आलेल्या त्रुटीबाबत संस्थेस नोटीस देऊन खुलासा घेण्यात आला आहे. संस्थेचा खुलासा समाधानकारक नसल्याने सदर वसतिगृह बंद करण्याची कार्यवाही प्रस्तावित आहे.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कशेळे (ता.कर्जत, जि.रायगड) परिसरात वीज पुरवठा
वारंवार खंडीत होत असल्याबाबत**

(५५) * ४५२६६ श्री.जनार्दन चांदूरकर : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) कशेळे (ता.कर्जत, जि.रायगड) परिसरात वारंवार खंडित होणाऱ्या वीज पुरवठ्यामुळे ग्रामस्थ व व्यावसायिकांचे आर्थिक नुकसान होत असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, कशेळे गावातील वारंवार वीज पुरवठा खंडित होणाऱ्या समस्येवर कायमस्वरूपी उपाययोजना करण्याबाबत शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) सदर परिसरात ऑगस्ट, २०१८ दरम्यान झालेल्या अतिवृष्टी, वादळवारे व वीज पडल्यामुळे ६ उच्चदाब वाहिनीचे खांब उन्मळून पडले व १.१ कि.मी. उच्चदाब वाहिनीच्या तारा तुटून जमिनीवर पडल्या. त्यामुळे सदर गावातील विद्युत पुरवठा खंडीत झालेला होता.

(२) कशेळे गावातील वारंवार वीज पुरवठा खंडीत होणाऱ्या समस्येवर कायमस्वरूपी उपाययोजना करण्याकरीता सदर गावातील २३ गंजलेले पोल व लघुदाब वाहिनीच्या सशक्तीकरणाची कामे पंडित दिनदयाळ उपाध्याय ग्राम ज्योती योजनेतर्गत प्रस्तावित केलेली आहेत. सदर कामाचा कार्यादेश देण्यात आला असून कामे प्रगतिपथावर आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

अनुदानित आश्रमशाळांमधील विद्यार्थ्यांसाठी देण्यात येणारे परिरक्षण अनुदान वाढविणेबाबत

(५६) * ४५३२२ श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील :
सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात आश्रमशाळांना मिळणारे इमारत भाडे गेल्या पाच वर्षांपासून शासनाव्दारे दिलेले नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, आश्रमशाळांतील विद्यार्थी परिरक्षण अनुदान प्रतिविद्यार्थी रूपये ९३०/- प्रतिमाह केव्हापासून देण्यात येत आहे,

(३) असल्यास, प्रत्येक विद्यार्थ्यांवर प्रत्यक्ष होणारा खर्च हा जास्त असून शासकीय आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांवर प्रतिविद्यार्थी प्रतिमहिना होणारा खर्च यापेक्षा तीनशे पटीने जास्त आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, अनुदानित आश्रमशाळांना प्रति महिना खर्च वाढवून देण्याबाबत शासनाची भूमिका काय आहे,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) हे खरे नाही.

(२) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या दिनांक २९/१२/२०११ च्या शासन निर्णयान्वये दिनांक ०१/०१/२०१२ पासून अनुदानित आश्रमशाळांमधील विद्यार्थ्यांना परिरक्षण अनुदान म्हणून रूपये ९००/- प्रति विद्यार्थी, प्रति महिना देण्यात येते.

(३) शासकीय आश्रमशाळांमधील विद्यार्थ्यांवर प्रति विद्यार्थी, प्रति महिना होणारा खर्च हा जास्त आहे, ही वस्तुस्थिती आहे.

(४) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या दिनांक ०१ मार्च, २०१६ च्या शासन निर्णयान्वये अनुदानित आश्रमशाळांमधील विद्यार्थ्यांसाठी देण्यात येणारे परिरक्षण अनुदान वाढविणेबाबत मा.मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्यात आली आहे. सदर समितीच्या अहवालानुसार पुढील निर्णय घेण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

हिंगोली खरेदी-विक्री संघाने शेतकऱ्यांकडून खरेदी केलेल्या शेतमालाची रक्कम अदा करण्याबाबत

(५७) * ४५५९८ श्री.रामराव वडकुते : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हिंगोली जिल्ह्यातील तूर, मूग, उडीद, सोयाबीनची शासनाच्या आधारभूत किंमतीनुसार नाफेडच्या माध्यमातून हिंगोली खरेदी-विक्री संघाच्यावतीने माहे मार्च, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान खरेदी करण्यात आली असून त्या खरेदीपैकी ३९८ लाख ६० हजार रूपये खर्च व कमिशनची रक्कम शासनाकडे प्रलंबित असल्याने खरेदी-विक्री संघाचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान आर्थिक व्यवहार ठप्प झाल्याचे आढळून आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार शेतकऱ्यांची थकीत रक्कम त्वरित अदा करण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) व (२) हिंगोली खरेदी विक्री संघाने हंमाम २०१७-२०१८ मधील केलेल्या मूग, उडीद व तूर खरेदीमधील शेतकऱ्यांना शेतमालाच्या वखार पावत्याप्रमाणे संपूर्ण रक्कम अदा करण्यात आली आहे. तथापि, संस्थेने खरेदीमध्ये केलेल्या अनियमिततेमुळे संस्थेचे काम बंद केले आहे. त्याचबरोबर संस्थेविरुद्ध शेतकऱ्यांच्या प्राप्त होणाऱ्या तक्रारीमुळे खरेदी विक्री संघास अनुषंगिक खर्चाची रक्कम अदा केलेली नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वरसई (ता.पेण, जि.रायगड) आदिवासी आश्रमशाळेतील
विद्यार्थ्यांना विषबाधा झाल्याबाबत**

(५८) * ४५६७१ श्री.रमेश पाटील, श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वरसई (ता.पेण, जि.रायगड) येथील आदिवासी आश्रमशाळेतील १८ विद्यार्थ्यांना दुधातून विषबाधा झाल्याने त्यांना पेण उपजिल्हा रुग्णालयात दाखल करण्यात आल्याचे दिनांक १७ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या दुधात बोअरिंगचे पाणी मिसळल्याने ही विषबाधा झाल्याचे आश्रमशाळेच्या मुख्याध्यापकांनी मत व्यक्त केल्याने येथील कारभारावर प्रश्न चिन्ह निर्माण झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या विद्यार्थ्यांचे रक्तांचे नमुने तपासणीसाठी प्रयोगशाळेत पाठविण्यात आले असून त्याचा अहवाल आल्यानंतरच कारवाई करणार असल्याचे वैद्यकीय अधिकाऱ्याकडून सांगण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुषंगाने आदिवासी आश्रमशाळेच्या व्यवस्थापनाविरुद्ध व संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१), (२) व (३) शासकीय आश्रमशाळा, वरसई येथील १८ विद्यार्थ्यांना ताप, सर्दी, खोकला, डोकेदुखी, थंडी, थकवा इत्यादीच्या उपचाराकरीता उपजिल्हा ग्रामीण रुग्णालय, पेण येथे दिनांक १३/०८/२०१८ रोजी दाखल करण्यात आले होते व ४ विद्यार्थ्यांना सामान्य जिल्हा रुग्णालय, अलिबाग येथे दिनांक १७/०८/२०१८ व दिनांक १८/०८/२०१८ रोजी दाखल करण्यात आले होते. सदर आश्रमशाळेतील असे एकूण २२ विद्यार्थ्यांना उपचारासाठी रुग्णालयात दाखल करण्यात आले होते.

परंतु, उपजिल्हा रुग्णालय, पेण, जि.रायगड येथे बालरोग तज्ञ डॉक्टर नसल्याने तेथील १८ विद्यार्थ्यांना सामान्य जिल्हा रुग्णालय, अलिबाग, जि.रायगड येथे पुढील उपचारासाठी दाखल करण्यात आले होते.

उपजिल्हा ग्रामीण रुग्णालय, पेण जि.रायगड येथे उपचारासाठी दाखल १८ विद्यार्थ्यांची दिनांक १६/०८/२०१८ रोजी रक्त तपासणी केल्यानंतर त्यांना दुधामधुन कोणतीही विषबाधा झाली नसून ताप असल्याचे निदान झाले. सर्व २२ विद्यार्थ्यांवर औषधोपचार करून डिस्चार्ज देण्यात आला आहे. आजारी विद्यार्थ्यांवर शालेय प्रशासनाकडून वेळीच उपचार करणेसाठी तातडीने प्रयत्न करण्यात आलेले आहेत व सर्व विद्यार्थी सुस्थितीत असून नियमित शाळेत उपस्थित आहेत.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

उस्मानाबाद जिल्ह्यात खरीप पीक कर्ज वाटप न केल्याबाबत

(५९) * ४५८६४ प्रा.डॉ.तानाजी सावंत : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उस्मानाबाद जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांना खरीप हंगाम संपत आला तरी बँकाकडून खरीप कर्ज देण्यास विलंब होत असल्यामुळे शेतकऱ्यांना नाईलाजाने सावकारांकडून कर्ज घ्यावे लागत असल्याची बाब दिनांक ६ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उस्मानाबाद जिल्ह्यातील बँकांना ठरवून दिलेले उद्दिष्टांपैकी फक्त ३२ टक्केच कर्ज वाटप झालेले असल्यामुळे बँक व्यवस्थापकांवर आदेशाच्या उल्लंघन प्रकरणी गुन्हे दाखल करूनही बँका दखल घेत नसल्यामुळे शेतकऱ्यांमध्ये असंतोष पसरला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उस्मानाबाद जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांचे कर्जाचे उद्दिष्ट कधीपर्यंत पूर्ण होऊ शकते याबाबत कालबद्ध कार्यक्रम तयार करण्यात आलेला आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार संबंधितांवर काय कार्यवाही केली वा करण्यात आली,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) व (२) नाही. उस्मानाबाद जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेची, तेरणा शेतकरी सहकारी साखर कारखान्याकडे रुपये ११४.६४ कोटी, श्री.तुळजाभवानी शेतकरी सहकारी साखर कारखान्याकडे रुपये २१.९९ कोटी व नरसिंह शेतकरी सहकारी साखर कारखाना इंदापुर, ता.वाशी यांचेकडे रुपये १३.९६ कोटी अशी तीन सहकारी साखर कारखान्याकडे रुपये १५०.५९ कोटी थकबाकी असून सदर कारखान्यासह बिगरशेती कर्जाची एकूण थकबाकी रुपये २०६.८३ कोटी थकबाकी आहे. सदर बँकेची आर्थिक स्थिती अत्यंत वाईट आहे व वसुलीचे प्रयत्न चालू आहेत. त्यामुळे पीक कर्ज वाटपाचे लक्षांक निश्चित करताना जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेचा लक्षांक कमी करून राष्ट्रीयकृत बँका, खाजगी बँका आणि ग्रामीण बँका यांना पीक कर्ज वितरणाचा अतिरिक्त लक्षांक निश्चित करून देण्यात आला होता. उस्मानाबाद जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेची आर्थिक स्थिती अडचणीची असल्यामुळे बँकेस समाधानकारक पीक कर्ज पुरवठा करता आला नाही. तसेच अतिरिक्त लक्षांक दिल्यामुळे राष्ट्रीयकृत बँका, खाजगी बँका आणि ग्रामीण बँका यांना देखील पीक कर्ज वाटपाचे उद्दिष्ट साध्य करता आले नाही.

दिनांक ३०/०९/२०१८ अखेर उस्मानाबाद जिल्ह्यात ९६,३८५ खातेदारांना ५३७.८५ कोटीचे पीक कर्ज वाटप करण्यात आले आहे.

(३) मा.मुख्यमंत्री यांचे अध्यक्षतेखालील खरीप आढावा बैठक २०१८ मधील बैठकीमध्ये सर्व बँकांना पीककर्ज वाटपाच्या सूचना देण्यात आली. जिल्हास्तरावर कृती कार्यक्रम तयार करून पीककर्ज मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले. पीककर्ज मेळाव्यास स्थानिक दै.वर्तमानपत्रामध्ये व्यापक प्रसिध्दी देण्यात आली. मेळाव्यामध्ये पात्र शेतकऱ्यांचे कर्ज मागणी अर्ज भरून घेणे, कागदपत्रांची पूर्तता करणे इ. कामकाज करण्यात आले. गावामध्ये जनजागृती होण्यासाठी संबंधित तलाठी/मंडल अधिकारी यांचेमार्फत दवंडी देण्यात आली. सर्व बँकांतर्फे बँन्स, माहिती पत्रके याद्वारे पीककर्ज वाटपाची माहिती देण्यात आली.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात मुलींसाठी असलेल्या मंजूर वसतिगृहांना पद मान्यता देण्याबाबत

(६०) * ४३९८२ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात सामाजिक न्याय विभागाने मुलींसाठी ५० वसतिगृह गेल्या अडीच वर्षांपासून मंजूर करून सदर वसतिगृहाना पद मान्यता देण्यात आली नसल्याचे दिनांक ४ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तसेच सदर मंजूर वसतिगृहाकरीता पद मान्यता देण्याबाबत काय कार्यवाही केली वा करण्यात येत काय,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) सामाजिक न्याय विभागाने मुलींसाठी ५० वसतिगृह नव्याने सुरू करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. तथापि, विभागातील पदांचा आकृतिबंध निश्चित करण्याचा प्रस्ताव वित्त विभागाला दिनांक १७/१०/२०१७ अन्वये सादर करण्यात आलेला असून, वित्त विभागाने अद्याप आकृतिबंधास मान्यता दिलेली नाही.

(२) विभागातील पदांचा आकृतिबंध निश्चित करण्याचा प्रस्ताव वित्त विभागाला दिनांक १७/१०/२०१७ अन्वये सादर करण्यात आलेला असून, वित्त विभागाने अद्याप आकृतिबंधास मान्यता दिलेली नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील सहा वाईन उद्योजकांकडे असलेली थकीत
कराची रक्कम माफ करण्यात आल्याबाबत**

- (६१) * ४३९९४ श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.जनार्दन चांदूरकर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा : सन्माननीय राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय:-
- (१) राज्यातील प्रमुख सहा वाईन उद्योजकांकडे सन २००६ पासूनची थकीत असलेली ११८ कोटी रुपयांची उत्पादन शुल्काची रक्कम माफ करावी अशी विनंती या उद्योजकांनी शासनास केल्यानंतर त्यावर विचार करण्यासाठी दिनांक ८ मे, २०१८ रोजी मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली शासनाने समिती नेमली होती, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त समितीने दिनांक ४ जुलै, २०१८ रोजी अहवाल शासनास सादर केला असून दिनांक २० ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास शासनाने सदर ११८ कोटी रुपयांची उत्पादन शुल्काची सन २००६ पासूनची थकबाकी माफ करण्याचा निर्णय घेतला असल्याने सदर कराची थकबाकी माफ करण्यास राज्य उत्पादन शुल्क आयुक्तांनी तीव्र आक्षेप घेतले आहेत, हे ही खरे आहेत काय,
- (३) असल्यास, मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने सादर केलेल्या अहवालातील शिफारशींचे स्वरूप व आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क यांनी घेतलेल्या आक्षेपाचे स्वरूप काय आहे,
- (४) असल्यास, आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क यांनी आक्षेप घेतलेले असताना व शासनाचे ११८ कोटी रुपयांचे नुकसान होणार असतानाही उक्त सहा वाईन उद्योजकांना कर माफी देण्याचा निर्णय घेण्याची कारणे काय आहेत व एवढे मोठे झालेले नुकसान कशाप्रकारे भरून काढण्यात येणार आहे,

- (५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) होय. राज्यात उत्पादीत द्राक्षापासून ब्लेंडींग केलेल्या वार्डन वरील उत्पादन शुल्क माफ करण्याबाबत द्राक्ष उत्पादक शेतकरी तसेच वार्डन उत्पादक घटकामार्फत सातत्याने करण्यात येत असलेल्या मागणीच्या अनुषंगाने प्रचलित नियमामध्ये आवश्यक ते बदल करण्याबाबत विचारविनिमय करण्यासाठी दिनांक ८ मे, २०१८ रोजी मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली शासनाने समिती गठीत केली होती.

(२) समितीने सादर केलेल्या अहवालात वार्डन उत्पादक घटकांकडे असलेली राज्यातील द्राक्षापासून ब्लेंडींग केलेल्या वार्डनवरील उत्पादन शुल्काची थकबाकी माफ करण्याचा निर्णय समितीने घेतला नसून यानुषंगाने यथोचित प्रस्ताव विधानमंडळाच्या मान्यतेस्तव सादर करावा, अशी शिफारस समितीने केली आहे.

(३) राज्यातील द्राक्षापासून निर्मिती केलेल्या वार्डनचे ब्लेंडींग केल्यास उत्पादन शुल्कातून सवलत देण्याबाबत निर्णय घ्यावा. मात्र, उत्पादन शुल्कावर अशी सवलत पूर्वलक्षी प्रभावाने देण्यात येवू नये, असे आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क यांनी प्रस्तावित केले आहे.

मा.मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील समितीच्या शिफारशी पुढीलप्रमाणे आहेत,

- अ) शासन अधिसूचना, दिनांक ३१ मार्च, २००६ मधील राज्यातील छोट्या वार्डनरीकडून मोठ्या वार्डनरीकडे बल्कमध्ये वाहतूक करून ब्लेंडींग (मिश्रण) केलेल्या वार्डनला उत्पादन शुल्कातून सूट देण्याच्या अनुषंगाने प्रचलित तरतूदीमध्ये आवश्यक त्या सुधारणा करण्यासाठीच्या प्रस्तावास शासनाची मान्यता घेवून सुधारित अधिसूचना निर्गमित करण्याबाबतची कार्यवाही विभागाने करावी. तथापि, सदर अधिसूचना पूर्वलक्षी प्रभावाने मंजूर करणे नियमाधीन होणार नाही.

ब) सन २००६ ते वरीलप्रमाणे सुधारीत अधिसूचना निर्गमित होणाऱ्या दिनांकापर्यंतच्या कालावधीतील, राज्यात उत्पादीत द्राक्षापासून ब्लेंडींग केलेल्या वाईनवरील प्रलंबित असलेले उत्पादन शुल्क, शासनाच्या वाईन धोरणाचा मूळ उद्देश विचारात घेऊन, माफ करण्याच्या अनुषंगाने, यथोचित प्रस्ताव विधानमंडळाच्या मान्यतेस्तव सादर करावा.

मा.मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील समितीच्या उपरोक्त "अ" येथील शिफारशीनुसार, शासन अधिसूचना, दिनांक २६ जुलै, २०१८ अन्वये, सदर दिनांकापासूनच ब्लेंडींग केलेल्या वाईनवरील उत्पादन शुल्कातून सूट देण्याचा निर्णय घेतला आहे.

(४), (५) व (६) सन २००६ ते दिनांक २६ जुलै, २०१८ पर्यंतच्या कालावधीतील, राज्यात उत्पादीत द्राक्षापासून ब्लेंडींग केलेल्या वाईनवरील प्रलंबित असलेले उत्पादन शुल्क माफ करण्याबाबतचा निर्णय अद्याप घेण्यात आला नसल्याने प्रश्न उद्भवत नाही.

**मागासवर्गीय समाजातील भूमिहीन कुटुंब लाभापासून
वंचित असल्याबाबत**

(६२) * ४५२३५ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंदराव पाटील, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.विक्रम काळे, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.दत्तात्रय सावंत, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.रमेश पाटील, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, श्री.जगन्नाथ शिंदे : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील अनुसूचित जाती आणि नवबौध्द समाजातील दारिद्र्यरेषेखालील भूमिहीन कुटुंबांना कर्मवीर दादासाहेब गायकवाड सबलीकरण व स्वाभिमान योजनेतर्गत मोफत शेतजमीन देण्यात येणार असून राज्य शासन चार एकरांसाठी १६ लाख रुपये आणि दोन एकर बागायतीसाठी २० लाख रुपये अनुदान देणार असून त्यासंदर्भातील शासन निर्णय निर्गमित झाल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त शासन निर्णयातील निकष अडचणीचे व अव्यवहार्य असल्यामुळे योजनेच्या अंमलबजावणीत अडचणी येणार असून या योजनेपासून मोठ्या प्रमाणावर गरीब कुटुंबे वंचित राहण्याची शक्यता आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तद्नुसार या निर्णयातील अटी व नियमावलीत शिथिलता आणून मोफत जमिनीसाठी मागासवर्गीय लाभार्थ्यांना लाभ देण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे तसेच या योजनेतर्गत आतापर्यंत किती लाभार्थ्यांची निवड करण्यात आली वा किती लाभार्थ्यांना प्रत्यक्षात जमिनीचे वाटप करण्यात आले,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) होय, दिनांक १४ ऑगस्ट, २०१८ च्या शासन निर्णयानुसार जिरायती चार एकर जमिनीकरीता प्रती एकर पाच लाख रुपये प्रमाणे आणि बागायती दोन एकर जमिनीकरीता प्रती एकर आठ लाख रुपये इतक्या किंमतीच्या जमिनीचे वाटप पात्र लाभार्थ्यांना करण्यात येणार आहे. सदर योजना १०० टक्के शासन अनुदानित आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) लाभार्थ्यांची निवड प्रक्रिया क्षेत्रियस्तरावर सुरु असून पात्र लाभार्थ्यांना शेतजमिनीचे वाटप लवकरच करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

आदिवासी भागात काम करणाऱ्या शासकीय कर्मचाऱ्यांना “आदिवासी भत्ता” मिळण्याबाबत

(६३) * ४५३५७ श्री.प्रकाश गजभिये : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आदिवासी भागात काम करणाऱ्या सर्वच शासकीय विभागातील कर्मचाऱ्यांना “आदिवासी भत्ता” देण्याचा निर्णय शासनाने १६ वर्षापूर्वी घेतला. परंतु या निर्णयाची अंमलबजावणी झाली नसल्याने आदिवासी भागात काम

करणाच्या कर्मचाऱ्यांमध्ये तीव्र नाराजी निर्माण झाली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रामटेक व पारशिवनी तालुक्यातील काही भाग हे आदिवासी भाग म्हणून ओळखले जातात. या भागात काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना आदिवासी भत्ता देणे ही शासनाची जबाबदारी असून त्यासाठी कर्मचाऱ्यांनी वरिष्ठांकडे पत्रव्यवहार केला असून देखील त्यांच्यावर अन्याय होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, आदिवासी व नक्षलग्रस्त भागातील सर्वच खात्यातील कर्मचाऱ्यांना एकस्तर पदोन्नती, प्रोत्साहन भत्ता व आदिवासी भत्ता देण्याचा निर्णय शासनाने दिनांक ६ ऑगस्ट, २००२ रोजी वा त्यासुमारास घेतला असून या निर्णयानुसार नक्षलग्रस्त भागातील कर्मचाऱ्यांना एकस्तर पदोन्नती व प्रोत्साहन भत्ता दिला जात आहे, पण आदिवासी भागात काम करणाऱ्या शासकीय कर्मचाऱ्यांना “आदिवासी भत्ता” दिला गेला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) नाही.

(२) नाही.

(३) व (४) शासन निर्णय, दिनांक ६ ऑगस्ट, २००२ अन्वये आदिवासी व नक्षलग्रस्त भागात काम करणाऱ्या अधिकारी/कर्मचाऱ्यांना एकस्तर वेतनवाढ व प्रोत्साहन भत्ता दिला जातो. मात्र “आदिवासी भत्ता” नावाचा वेगळा भत्ता अनुज्ञेय नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बोईसर-चिल्हार (जि.पालघर) रस्त्यावर सूर्या नदीवरील
पुलाची दुरवस्था झाल्याबाबत**

(६४) * ४४०६८ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.जनार्दन चांदूरकर, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.सुभाष झांबड, श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) बोईसर-चिल्हार (जि.पालघर) रस्त्यावर सूर्या नदीवरील पुलाची दुरवस्था झाल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर पुलाची पुनर्बांधणी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१), (२) व (३) हे खरे नाही.

तथापि, तारापूर औद्योगिक क्षेत्रामध्ये मोठ्या प्रमाणावरील अवजड वाहतूक विचारात घेता पुलाचे आयुष्यमान वाढविण्याकरीता खबरदारीचा उपाय म्हणून व्ही.जे.टी.आय. मुंबई या संस्थेमार्फत गुणवत्ता परिक्षण केले असून त्याची डागडुजी करण्याचे सुचविले आहे. त्याप्रमाणे पुढील कार्यवाही प्रस्तावित आहे. तसेच जुन्या पुलाच्या बाजूलाच अवजड वाहतूक विचारात घेता नवीन चौपदरी पुलाचे बांधकाम सुरु आहे.

**पेण (जि.रायगड) तालुक्यातील शेतकऱ्यांना
जमिनीचा मोबदला देण्याबाबत**

(६५) * ४५९३० अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.रमेश पाटील : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) रिलायन्स गॅस पाईपलाइन कंपनीने अल्प दरात शेतजमिनीचा मोबदला देऊन शेतजमीन संपादित केल्यामुळे कळंद, जिरणे तुरामळ, चाफेगणी, बोरगाव, आमटेम, गागोदे (ता.पेण, जि.रायगड) येथील शेतकऱ्यांनी

उपविभागीय कार्यालयासमोर साखळी उपोषण सुरु केल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या पहिल्या आठवड्यात निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
 (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी चौकशी करून शेतकऱ्यांना न्याय देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१), (२) व (३) होय, हे खरे आहे. त्यानुषंगाने सदर जमिनीच्या मोबदल्याबाबत शेतकरी यांच्या तक्रारीच्या अनुषंगाने पालकमंत्री, रायगड यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक ३१/१०/२०१८ रोजी जिल्हाधिकारी, रायगड, उपविभागीय अधिकारी, पेण सक्षम प्राधिकारी, दहेज नागोठणे ईथेन पाईपलाईन प्रकल्प, संपादन संस्थेचे प्रतिनिधी व उपोषणकर्ते यांच्यासमवेत बैठक आयोजित करण्यात आली होती. सदर बैठकीत ज्या शेतकऱ्यांना समान दराने नुकसान भरपाई मिळाली नाही अशा आंदोलनकर्त्या शेतकऱ्यांनी त्यांचे नुकसान भरपाई पत्र तहसिलदार, पेण व उपविभागीय अधिकारी, पेण यांचे शिफारशीसह सक्षम प्राधिकारी, दहेज नागोठणे ईथेन पाईपलाईन प्रकल्प यांच्याकडे सादर करावे. तसेच सक्षम प्राधिकारी यांनी शिफारस करून रिलायन्स गॅस पाईपलाईन लि. यांनी सदर वाढीव मोबदला संबंधितांना द्यावा अशा सूचना दिल्या आहेत.

हिंगोली जिल्ह्यात खरीप हंगामातील पीक कर्ज वाटप न केल्याबाबत

(६६) * ४५६०६ श्री.रामराव वडकुते : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
 (१) हिंगोली जिल्ह्यात यावर्षी खरीप हंगामातील पीक कर्ज वाटपाबाबत मा.पालकमंत्री यांनी दिनांक १ जुलै, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास बैठक घेऊन पीक कर्ज वाटपाच्या सूचना दिल्या असतानाही आतापर्यंत फक्त ८ टक्केच कर्ज वाटप झाले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, या कर्जवाटपासाठी बँकाकडून विलंब होत असल्याने दिनांक १ जुलै, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास मा.पालकमंत्री व स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांच्या उपस्थितीत झालेल्या नियोजन समितीच्या बैठकीत बँकेच्या अधिकाऱ्यांना जादा कर्जवाटप करण्याच्या सूचना मा.पालक मंत्र्यांनी देऊनही अत्यंत कमी प्रमाणात पीककर्ज वाटप करण्याची कारणे काय आहेत,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार संबंधितांवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) नाही.

हिंगोली जिल्ह्यामध्ये सन २०१८-१९ या वर्षातील पीककर्ज वाटपापैकी दिनांक ३०/०९/२०१८ रोजीपर्यंत खरीप हंगामासाठी जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका, राष्ट्रीयकृत, व्यापारी बँका व ग्रामीण बँकेतून एकूण ५६,८०६ खातेदारांना रुपये २७,३१८ लाख (२८.४९ %) पीककर्ज वाटप करण्यात आलेले आहे.

(२) सन २०१६-१७ वर्षात कर्ज घेतलेल्या शेतकऱ्यांनी त्यांचेकडील थकबाकीचा भरणा केला नाही. परिणामी ते थकबाकीत असल्याने पुढील कर्ज वाटपास पात्र ठरले नाहीत.

मागील काही वर्षात पाऊस योग्य प्रमाणात न झाल्यामुळे त्याचा पीक उत्पादनावर प्रतिकूल परिणाम झाला. त्यामुळे शेतकऱ्यांची कर्ज परतफेड क्षमता कमी झाल्यामुळे त्यांच्याकडील कर्ज थकीत झाले आहे. परिणामी ते पुढील कर्जवाटपास पात्र ठरले नाहीत त्यामुळे कर्ज वाटप कमी झाले आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**महादेव कोळी समाजातील नागरिकांना जातीचे दाखले
व जात वैधता प्रमाणपत्र देण्याबाबत**

(६७) * ४५६६६ श्री.रमेश पाटील : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील महादेव कोळी समाजाला आदिवासी म्हणून मान्यता असून त्या समाजातील नागरिकांना जातीचे दाखले व जात वैधता प्रमाणपत्र मिळत नसल्यामुळे अनेक तरुणांना आपली नोकरी सोडून घरी बसावे लागत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महादेव कोळी समाजातील नागरिकांना तात्काळ जातीचे दाखले व जात वैधता प्रमाणपत्र द्यावे अन्यथा तीव्र आंदोलन करण्यात येईल असा इशारा कोळी समाजाचे राष्ट्रीय अध्यक्ष यांनी शासनाला दिल्याची बाब दिनांक २० ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय व चौकशीच्या अनुषंगाने महादेव कोळी समाजाला जातीचे दाखले व जात वैधता प्रमाणपत्र मिळण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) हे खरे नाही.

(२) कोळी समाजाचे राष्ट्रीय अध्यक्ष यांचे अशा आशयाचे निवेदन प्राप्त झाल्याचे दिसून येत नाही. मात्र त्यांच्याकडून एका प्रकरणी पुन्हा तपासणी करण्यासंदर्भात जात पडताळणी समितीला निदेश देण्याबाबत निवेदन प्राप्त झालेले आहे. महादेव कोळी समाजातील नागरिकांना जातीचे दाखले व जात वैधता प्रमाणपत्र देण्यासंदर्भात विविध निवेदने शासनास प्राप्त झालेली आहेत.

(३) शासनाने महाराष्ट्र अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग जातीचे प्रमाणपत्र (देण्याचे व त्याच्या पडताळणीचे विनियमन) अधिनियम २००० लागू केला असून त्याअंतर्गत महाराष्ट्र अनुसूचित जमातीचे प्रमाणपत्र (देण्याचे व त्याच्या पडताळणीचे विनियमन), नियम २००३ तयार केलेले आहेत. सदर नियम २००३ मधील नियम ३ (३) नुसार कागदपत्रे सादर करणाऱ्या उमेदवारांना अनुसूचित जमातीचे जात प्रमाणपत्र मिळते. तसेच नियम ११(२) मध्ये जात पडताळणी समितीला प्रमाणपत्र तपासणीसाठी सादर करावयाची

कागदपत्रे नमुद केलेली आहेत. त्यानुसार नमुद केलेली कागदपत्रे व पुरावे सादर करणाऱ्या व्यक्तीस अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र मिळते. उक्त अधिनियम २००० मधील कलम ८ नुसार अनुसूचित जमातीचे फायदे घेणाऱ्या अर्जदाराने तो ज्या जमातीचे किंवा वर्गाचे आहेत, हे सिध्द करण्याची जबाबदारी असा दावा करणाऱ्या अर्जदार व्यक्तीवर असेल, अशी तरतुद आहे. (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

डॉ. अनंत कळसे
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानपरिषद

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर करण्यात आली आहे.

मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.